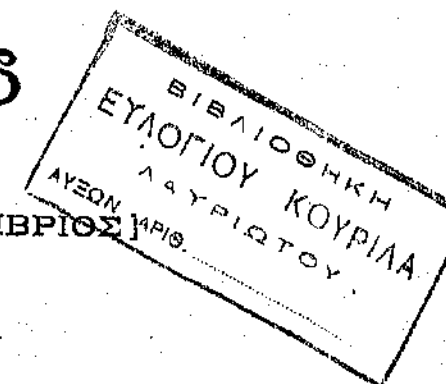

ΕΣΤΙΑ

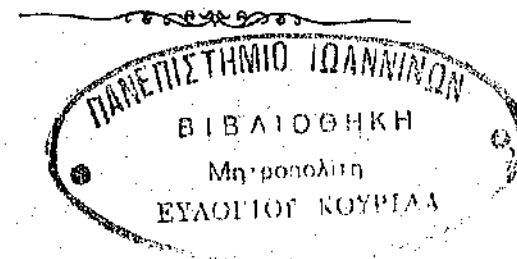
ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ

1885

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της 'Εστίας: 'Επί της οδου Σκαδίου, αριθ. 32.

1885

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εικοστός.

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι ρρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδακῇ ρρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐξῆς, ἔτους καὶ ἑνὸς ἑξαμήνου. — Γενικὸν Διευθ. Ὁδοῦ Σταδίου 82.

24 Νοεμβρίου 1885

ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ

τῆ Κψ Δ. Βικέλα

Α'

«Φίλτατε! ἦλθον χθὲς βράδυ ἀπὸ τῆν ἔρημίας μου. Ἔχω ἀνάγκην νὰ σὲ ἰδῶ ἀπόψε. Νὰ ἔλθω ἢ νὰ ἔλθῃς; Σὲ φιλῶ.

Στέφανος».

Τέλος πάντων ἀπεφάσισε ν' ἀφίστη τὰ βουνὰ καὶ τὰ δάση του! Ἐπῆγεν εἰς τὸ κτῆμα τοῦ θεοῦ του Ἰν' ἀναλάβῃ ἐκ τῶν κόπων τῶν διδακτορικῶν του ἐξετάσεων ὁ νεαρὸς νομομαθὴς, ἐπῆγε νὰ μείνῃ δύο ἑβδομάδας—καὶ ἔμεινε δύο μῆνας! Δύο μῆνας! καὶ ποῦ; εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, εἰς ἕν χωρίον κατοικοῦμενον ἀπὸ ἑκατὸν διποδα ζῶα, σπείροντα καὶ θερίζοντα κριθὰν καὶ ὄσπρια! ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγε πρὶν ὑπάγῃ. Καὶ ποῖος; Ὁ Στέφανος! ὁ μεγαλειότερος φίλος τοῦ κόσμου, ὁ τακτικώτερος καὶ ζωηρότερος πελάτης τῶν θεάτρων καὶ τῶν ἐσπερίδων. Ἐκεῖνος ὅτε ἐπρόκειτο νὰ φύγῃ ἐξ Ἀθηνῶν μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσῃ τὸν θεῖόν του, ὅστις ἤθελε καὶ καλὰ νὰ τὸν φιλοξενήσῃ εἰς τὸ κτῆμά του, ἐκεῖνος ἐπληττεν, ἔσκαζεν, ἐκλαίει σχεδὸν ἐκ προομιῆς διὰ τὴν δεκαπενθήμερον ἐξορίαν του. Καὶ ὅμως ἐτετραπλασίασεν αὐτὴν ἐκουσίως, κατὰ τὴν χαριτωμένην δὲ συνήθειάν του οὔτε μοι ἔγραψε ποσῶς ἐκεῖθεν καὶ μόνον παρὰ τοῦ κυρίου θεοῦ του ἐμάνθανα ὅτι εἶναι ὑγιὴς καὶ κατευχαριστήμενος. Τὸ πρῶτον, μάλιστα, τὸ ἔνοιῶ, ἀλλὰ τὸ δεύτερον;

Αἱ ἰδέαι αὐταὶ ἀνεκφυλοῦντο ἐν τῷ λογισμῷ μου, ἐν ᾧ ἡ χεὶρ μου ἐδίπλωνε καὶ ἐξεδίπλωνε τὸ γράμμα τοῦ φίλου μου. Τὸ βλέμμα μου προσέπεσε καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς λεπτῆς ἀτάκτου γραφῆς του καὶ διέδραμεν αὐτὴν. . . Ἀλλὰ πρέπει ν' ἀπαντήσω, καὶ ἐγὼ τὸ ἐλησμόνησα σχεδόν, πρέπει νὰ ἴδω τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεώς μας, ὡς ἐξήτει. Ἐγραψα λοιπὸν ἐπὶ ἑνὸς ἐπισκεπτηρίου μου:

«Οὔτε νὰ ἔλθω, οὔτε νὰ ἔλθῃς! νὰ συναντη-

τομος κ'. — 1885

θῶμεν εἰς τὸν σιδηρόδρομον τῶν 7. Πηγαίνομεν εἰς τὸ Φάληρον καὶ δεῖπνοῦμεν ἐκεῖ. Ἰούλιον μῆνα νὰ κλεισθῶ τὸ βράδυ εἰς δωμάτιον δὲν τὸ ἔχω σκοπόν! »

Ἐκραξα τὸν ὑπρέτην μου καὶ τὸ ἀπέστειλα πρὸς τὸν Στέφανον. Μοὶ ἐμήνυσε: πολὺ καλὰ, καὶ ἐτήρησε τὴν ἀπάντησίν του. Εἰς τὰς 7 συνηντάμεθα παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, καὶ ὑπὸ τὰ περιεργὰ βλέμματα τοῦ κόσμου ἐφιλούμεθα ὡς συμπεθεροὶ ἐπαρχιώται. . .

Μετ' ὀλίγον εἴμεθα παρὰ τὴν φαληρικὴν ἀκτὴν.

—Νὰ σοῦ εἰπῶ, ἐξαφνίσθηκα, ὅταν ἔλαβα σήμερον τὸ γράμμα σου δὲν ἐπρόσμενα ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃς πλέον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνόμιζα ὅτι ἔμεινες ὀριστικῶς ἐπιστάτης εἰς τὸ κτῆμα τοῦ θεοῦ σου.

—Καὶ δηλαδὴ, μ' ὄλον τὸν σατυρικὸν τόνον μὲ τὸν ὁποῖον προφέρεις τὰ λόγια αὐτά, ἐν εὐκρινείᾳ σὲ βεβαιῶ ὅτι εὐχαρίστως θὰ ἰδεχόμην τὴν θέσιν ἐπιστάτου, ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ διέλθω ὄλην τὴν ζωὴν μου ἐκεῖ ἀνάμεσα εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τὴν θάλασσαν, τόσῳ εὐτυχισμένην ὅπως διῆλθον τοὺς δύο μῆνας αὐτούς. Ἀλλὰ. . .

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὑπὸ ἐποψίν ὑγείας εἶσαι λυμπρὰ: ῥοδοκόκκινος καὶ ἠλιοψημένος ὡσάν νὰ περιγηθήκης τὴν Ἀφρικὴν. Φαίνεται ὅτι τοὺς δύο αὐτοὺς μῆνας ἔθυσάσας τὸ πνεῦμα εἰς τὸ σῶμα: ὅταν τὸ πνεῦμα κοιμᾶται, τὸ σῶμα τρέφεται. . .

—Καὶ ὅμως ἔχεις λάθος! ὑπέλαθε ζωηρῶς δὲν ἐκοιμήθη τὸ πνεῦμα μου κατὰ τοὺς δύο αὐτοὺς μῆνας. Ἀπεναντίας ἐλευθερώθη ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς τυπικῆς αὐτῆς καὶ μονοτόνου ζωῆς καὶ ἀπλώσε τὰ πτερά του. . .

—Καὶ ἐπέταξε; Ἄν ἐπέταξε δὲν σὲ συγχάριρα καθόλου, εἶπα γελῶν.

Ὁ Στέφανος ἐπειράθη:

— Διὰ τί μὲ περιπαίζεις;

— Δὲν σὲ περιπαίζω· γελῶ διὰ τὴν ἀσυνείδηστον γλῶσσαν τὴν ὁποῖαν μοῦ ἠμίλεις. Αὐτὸ δὲν τὸ ἐπρόσμενα ἐπρόσμενα μάλιστα ὅτι μετὰ δύο μηνῶν διαρκῆ συνακτροφήν μὲ χωρικούς, θὰ

έγινεσο κλπως άγροικότερος και ότι αϊ πρώται σου δμιλιαι θα ήσαν περι σίτου, περι ποιμνιον, περι ύλοτομιας... 'Αλλά σύ άρχισες ποιήσιν μήπως είχες μαζί σου τον Βίκτωρα Ούγγω, ή σου έδωκεν ο πάρεδρος του χωριου τον Βύρωνα από την βιβλιοθήκη του;

Ο Στέφανος προφανώς δυσανασχέτει καθ' όλην την διάρκεια της δμιλίας μου, συνεταράσσετο επί του έδωλλου του και έχάρσεν διά της βάρβδου πολύγωνα επί της άμμου. Έγώ δε χαιρετικάως περιεργαζόμην την μορφήν του και τας όφρως του ιδίας, άς συνέσπα κατά τό πύνηθες, σιωπών. Έστρεψε τό βλέμμα και με παρατήρησεν όλιγον βλοσυρός.

— Έχεις άλλα ή έτελείωσες; 'Αν έχεις ακόμα, έγώ φεύγω και σε αφήνω να τά ειπής της θαλάσσης.

— Μπα! έμαθες και να πειράζεσαι βλέπω διά τό παραμικρόν. Αυτό είνε κακόν ελάττωμα βέβαια δέν τό είχες πριν φύγης.

— Δέν ήξεύρω άν τό ιδιόν μου ελάττωμα είνε χειρότερον ή τό ιδιόν σου. έγώ πειράζομαι, αλλά σύ με πειράζεις. Σύ κάμνεις την κακήν άρχήν, ειπε παραπονούμενος.

— Σύ όμως μου διδεις άφορμήν με τά πετρά του πνεύματος... .

— Και επιμένω εις αυτό λέγω ότι εις την έξοχήν, εις την έρημιαν, τό πνεύμα δέν κοιμάται όπως θέλεις να ειπής σύ, άλλ' έλευθερούται και ύψούται και έξευγενίζεται, και άπηλλαγμένον όλων των κοινωνικών μολυσμάτων των πόλεων άναπνέειμόνον άφραν και δρόσον από τά δένδρα και τά κύματα... .

— Πού τά ιδιόθλασες αυτά;

— Εις τό βιβλιον έκείνο τό όποϊον έγραφεν ο θεός και τό όποϊον καλείται φύσις. Είνε με τόσον μεγάλα γράμματα γραμμένον, μόνον οι τυφλοί, όπως εσύ δέν ήμπορούν να τό διαβάσουν.

— Έύχαριστώ διά τό τελευταϊον φιλοφρόνημα. είμαι όλιγον μύωψ, άπόδειξίς τά δίοπτρα τά όποια φορώ. 'Αλλ' εις τό βιβλιον της φύσεως διάβασα πολύ πριν από εσένα, σύ ήσουν ο άγράφματος. Έως χθές άκόμη πύ έπερίπαιξες τά ρωμαντικά αυτά μοιρολογήματα, όπως τά έλεγες, χαιρώ διότι ειλικρινώς μετενόησες σου ύπόσχομαι ότι δέν θα σε έρωτευθώ πλέον. 'Αλλά θα μου δώσης και σύ μίαν ύπόσχεσιν.

— Τι;

— Ότι θα είσαι ειλικρινής άπέναντί μου!

— Τι έννοείς μ' αυτό!

— Έννοώ ότι, μετά την ψυχρότητα και άδιαφορίαν ή αίφνιδια αυτή προς την φύσιν στοργή και λατρεία σου, ή άγάπη της έρημίας και της έξοχής δέν ήλθεν έτσι άπλως και ως έτυχε. Κάτι άλλο συνετέλεσε, κάτι;

Ο Στέφανος μ' ήτένισεν άσκαρδαμυκτέν.

— Είσαι διάβολος! ειπε μειδιών.

— Δηλαδή είμαι μόνον έξυπνος άνθρωπος; προσόν κοινότατον εις την Ελλάδα. Λέγε λοιπόν!

— 'Αφού μαντεύεις... .

— Ησύχασε δά! μαντεύω τό κάτι, αλλά τό τί, θα μου τό ειπής εσύ, άν θέλγης.

— Δέν ήμπορείς να προσεγγίσης καθόλου;

— Μάλιστα αφού τό επιθυμείς. θα πάρης και μάθημα λογικής έφηρμοσμένης επί των παραλογισμών σου... .

— 'Αρχισες πάλιν;

— 'Α! και, και με συγχωρείς—είνε, βλέπεις, διδαστρα διά τό μάθημα της λογικής. Λοιπόν, σύ έφυγες πράγματι λυπημένος από τας 'Αθήνας, και όσοι έγναρίζαμεν τον χαρακτήρα σου εύρίσκαμεν άπλούστατον τούτο: είσαι άνθρωπος του κόσμου, όχι της έρημίας. Ποια θέλγητρα προσέλαθεν ή έρημία διά να σε γοητεύση όπως σ' έγοήτευσε, ούτε ξύλα βέβαια, ούτε γεννήματα, ούτε βράχους. αυτά τά ήξευρες, τά έπρόσμενες. 'Αλλά κάτι άλλο, κάτι ζωντανότερον, κάτι θελκτικώτερον... . κάτι άνέλπιστον τέλος πάντων... . Με δύο λόγια θα έρωτευθήκες εκεί κάμμη χωριατοπούλα.

— 'Ανεκάγχασεν:

— Οι έξυπνοι άνθρωποι λέγουν κάποτε άνοησίας 'σάν την έδικήν σου.

— Έτσι... . νομίζεις λοιπόν, ότι μελετώ ψυχολογίαν μόνον διά τον τύπον και ότι δέν την έφαρμόζω πειραματικά επί των φυσιογνωμιών; Έάν τολμάς ειπέ μου ότι δέν είς' έρωτευμένος.

— Αυτό δέν τό διαψεύδω. θα σου τό έλεγα άλλως και χωρίς τά ψυχολογικά σου πειράματα. 'Ανοησία ήτο να νομίσης ότι είμαι έρωτευμένος με χωριατοπούλαις.

— Και τάχα τί; Μήπως δέν έχουν θέλγητρα οι ειδυλλιακοί αυτοί έρωτες; Εις τά παραμύθια δέν είδες τόσαις βουκοπούλαις που έτρέλλαιναν βασιλόπουλα; Έπειτα να σου ειπώ την ιδίαν μου, έγώ αγαπώ πάντοτε τά άκρα εναντία. 'Από τά άνθη έξαφνα θέλω ή τό ευγενέστερον καλλιεργημένον ρόδον του κήπου ή την πτωχήν άγριοβιολέτταν του βουνού, και από τας γυναίκαις ή την ευγενεστέραν βασιλίσσαν των αίθουσών ή την πενιχροτέραν ποιμενίδα του χωριού. Τά μεταξύ των δύο είνε μετριότητες και άποσταλάγματα. Με κάμνεις να χάσω την πρώτην μου έντυπωσιν. θα ήτο άνοησία ίσως να έρωτευθής χωριατοπούλα, άλλ' είνε έξευτελισμός της καλαισθησίας σου άν έρωτευθήκες κάμμιαν χονδρήν έπαρχιώτισσαν κόρην κανενός σιτεμπόρου ή κανενός παντοπόλου, παραδιδίαν, γελοιογραφίαν άνεπτυγμένης γυναίκος... .

— Έπήρες καθήφορον με τούς άφορισμούς σου πάλιν. 'Αφησε ήσυχον την καυμένην την έπαρ-

χιώτισσαν και δέν μ' έξετρέλλανεν ούτε αυτή... .

— 'Αλλά... . κάμμια... . μήπως κάμμια λαϊδύ ή τίς περιγητήρια;

— 'Επί τέλους μ' έπληξες και κουράζεις τον νουν σου εις τά χαμένα. 'Εδιάβασες Θεόκριτον;

— Αυτό ήμπορούσα να σ' έρωτήσω έγώ.

— Τό τρίτον ειδύλλιον ένθυμείσαι πως άρχίζει;

— Στάσου μίαν στιγμήν. Τρίτον ειδύλλιον είνε 'Αϊώμος... . να! «Κωμάστω ποτί τάν 'Αμαρυλλίδα... .» Τι χρειάζεται όμως ο Θεόκριτος και ή 'Αμαρυλλίς;

— Τι χρειάζεται—; 'Αμαρυλλίς είν' εκείνη που... . έκαμα να μ' άρέστη ή έρημία όπως λές εσύ.

— Αυτό είν' αίνιγματα. 'Αμαρυλλίς δέν είνε όνομα γυναικός.

— Την έβάπτισα έγώ 'Αμαρυλλίδα. Έχε ύπομονήν και θα μάθης πως και διατί.

— Έρωχεται λοιπόν εις τά νερά μου. ένθ εις την άρχήν έλεγες πως δέν είνε χωριατοπούλα τόρα τό δηλογείς. 'Η 'Αμαρυλλίς τί άλλο είνε παρά τύπος χαριτωμένης βουκοπούλας;

— Όχι! ή 'Αμαρυλλίς μου συνενώνει τά δύο άκρα της γυναικείας τελειότητας όπως εσύ την έννοείς.

— Δηλαδή!

— Είνε χωριατοπούλα εις τό βουνόν και είνε βασιλίσσα εις την πόλιν! Και ή φωνή του ύψώθη εις τόνον ύπερηφανείας ένθ έπρόφερε τούς τελευταίους λόγους.

— Ό! τά πράγματα βλέπω γίνονται σπουδαϊκ. 'Υλη διά μυθιστόρημα. 'Αρχισε και λέγε μου από την άρχήν λοιπόν. Τώρα έννοώ διατί με ήθελες άπόψε. βράζουν μέσα σου έντυπώσεις και άναμνήσεις και θέλεις να 'ξεσπάσης εις την βράχην μου.

— Κ' έγώ μαντεύω την περιέργειάν σου και έγώ διά να σε τιμωρήσω όλιγον, δέν θα σου ειπώ λέξιν παρ' αφού δειπνήσωμεν. Και πεινώ!... .

— 'Ωραϊον αίσθημα αυτό, που γεννά πείναν! — Όταν νηστεύη ή καρδιά, τότε πεινώ ο στόμαχος. μάθε τό αυτό από μένα. Όταν είμαι λυπημένος ή ώργισμένος πεινώ, όταν έχω χαράν ή εύχάριστον προσδοκίαν κόπτεται ή όρεξις μου.

— Τότε πρέπει να κοπή ή έδική μου τάρτα... .

— Διατί;

— 'Αφού προσδοκώ την 'Αμαρυλλίδα σου!

Τό δειπνόν μας ήτο σιωπηλόν. ο Στέφανος έπεφύλασεν όλην την δμιλητικήν όρεξίν του διά την μέλλουσαν αφήγησιν των άγροτικών περιπετειών του, έγώ δ' άφ' έτέρου, κατετυράννου τον λογισμόν προσπαθών να μαντεύσω εκ των προτέρων τό είδος των περιπετειών αυτών άς περιέβα-

λε διά τόσου μυστηρίου τά προίμια του φίλου μου.

'Αλλά και αφού έτελείωσε τό δειπνον έδήγησε δις και τρίς να προκαλέσω τον Στέφανον εις έκτέλεσιν της ύποσχέσεώς του, και κατά τό κοινόν σύστημα των άνυπομονούντων να ειπωσί τι, άνέβαλλε δ'ήθεν από στιγμής εις στιγμήν.

Τέλος, ένθ άφ' ένός άπαλλά τά κύματα ώλισθαινον μέχρι των ποδών μας και άνελύοντο εις άργυρούς άφρούς και καλαρύσματα, από δε του μεμακρυσμένου θαλάτρου άφικνούντο μόλις έκπνέουσαι αι περιπαθείς μελωδίαί της 'Γαρυδάτιδος, ο έρωτευμένος σύντροφός μου ηύδωκασε να προσέση εις την νυκτερινήν ταύτην συμφωνίαν χαμηλήν και έμπιστευτικήν την φωνήν του, αφού και πάλιν ένω κερδίση καιρόν με καταδικάσει πρώτον υπό τό φώς ένός φανού ν' άναγκάσω μεγαλοφώνως έπισταλήν του προς έμέ άπευθυνόμενη ήν παραδόξως τή στιγμήν εκείνη μοι ένεχείρισε.

Β'.

«Την άθλιότητα του ταξειδιουμου είνε περιττόν να σου περιγράψω. Γνωρίζεις ότι είμαι κατ' έξοχήν χερσαϊον ζήον και ότι άμα πάτησά εις την θαλάσσαν μεταβάλλομαι εις άψυχον δέμα, κιθώτιον, ήτι θέλεις—τόσον που ήμπορεί κανείς ίσως να με σταίη με φορτωτικήν οικονομικώτερα, άντι να πληρώνω άδίκως εισιτήριον. Δέν άνοιξα λοιπόν τά βλέφαρα παρά μόνον όταν έφθάσαμεν εις τον λιμένα, όπου έμελλα να έπιβιβάσθω. Τό πρώτον δε πράγμα, που είδα έμπρός μου, ήτον ένας παλώριος φουσταναλλάς, ο όποιος με προσεφώνησε με τό: Καλώς ώρισες άφεντικό! Ένόησα ότι ήτον ο έπιστάτης του θεϊου μου τηλεγραφικώς προσκληθείς να έλθηνά με παραλάβη, και τον ήυχαρίστησα διά τον κόπον του. Και αφού απέβιβάσθημεν ήμην τόπω ζαλισμένος άκόμη, ώστε ούτε ούτε έπρόσεξα εις την μικράν έπαρχιακήν πόλιν διά της όποιας διήλθομεν έφιπποι, έπρεπεν άλλως τε να κρατούμαι καλά επί του ζώου, διότι όλα τά έβλεπα θαλά και άνω κάτω τριγύρω μου. 'Αλλά, όταν αφήσαμεν όπίσω την πόλιν και εξήλθομεν εις τον άνοικτόν κάμπον, ή δροσερά πρωινή αύρα ήρχισε να με ζωογονή, και τό βλέμμα μου να πλανήται εύχαρίστως εις τον θαυμάσιον όρίζοντα, σταφανωμένον με ύψηλά δασώδη βουνά και στολισμένον εις μίαν τον μόνον άφραν με γαλανήν ταινίαν θαλάσσης. Διήλθομεν διά μέσου άγρών ξανθοπρασίων διότι ο σίτος δέν είχαν έτι ώριμάσει έντελώς, έπειτα είσαυρήσαμεν εις μικρόν δάσος πλατάνων, και τελευταϊον υπό την πυκνήν και ευώδη σκιάν των πύκων καλπάζοντες έφθάσαμεν εις τό κτήμα του θεϊου μου και κατέβημεν έμπρός εις την θύραν του πύργου του. Ο πύργος

αυτός δεν είναι μεγάλον κτίριον, ομοιάζει μάλλον ανεμόμυλον και αποτελείται εκ δύο δωμάτων εν ὄλῳ· ἀλλ' ἡ θέσις ἐπὶ τῆς ὁποίας κείται εἶνε μαγευτική. Σχεδὸν ὑπὸ τὰ θεμέλια του ἔρχονται καὶ ἔξωθεν ἀφρισμένα τὰ κύματα, ἐνῶ πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς βεβημηθὸν ὄρθουται ἡ ἀνωφέρεια τοῦ βουνοῦ κλιμακωτῆ ὡς ν' ἀναβαίνει μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, κεκαλυμμένη πᾶσα ὑπὸ πεύκων καὶ πετεσιῶν καὶ ἄνθηδων μεγάλων. Πέριξ τοῦ πύργου συσπειρῶνται τὰ μικρὰ κατάλευκα οἰκήματα καὶ αἱ ἀχυροκαλύβαι τῶν χωρικῶν, ἐν ᾗ παρέκει φαλακρὸς ἐπίπεδος χώρος σημειῖ τὴν θέσιν τῶν ἀλωνίων, ἐτοίμων ἤδη ὅπως δεχθῶσι τὴν μέλλουσαν συγκομιδὴν.

Ἄλλὰ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πύργου εἶνε ἄθλιον· αἱ ὀροφαὶ ξύλιναί, ἀκατέργαστοι καὶ μαῦραι ἀπὸ τὸν καπνόν, οἱ τοῖχοι ἀσβεστόχριστοι, τὰ παράθυρα στενὰ καὶ πληκτικὰ καὶ τὰ ἔπιπλα... Ὡ Θεέ μου! πῶς θὰ κοιμηθῶ ἐπάνω εἰς τὰ τρίποδα αὐτὰ μὲ τὰς στραβὰς σανίδας των. Ὁ ἐπιστάτης μου ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τὰς ἰσοπεδώσῃ καλύπτων αὐτὰς διὰ πολλῶν μαλλίνων σκεπασμάτων, τὰ ὅποια ἔσται νὰ συλλέξῃ ἀπὸ τοὺς οἴκους τῶν χωρικῶν, ἀλλ' ἐγὼ δυσπιστῶ πρὸς τὴν καθαριότητα τῶν ὑφασμάτων αὐτῶν. Οἱ χωρικοὶ οἱ ὅποιοι ἦλθον νὰ μ' εὐχρηθῶσι τὸ καλῶς ὠρισα, φαίνονται ὅλοι τίμιοι καὶ ἀγαθοί, ἀλλ' ἡ καθαριότητα τοῦ σώματος δὲν εἶν' ἐφάμιλλος βέβαια πρὸς τὴν καθαριότητα τῆς ψυχῆς των. Ἄν ἦτο δυνατὸν θὰ τοὺς ἔστειλλα ὅλους εἰς τὸ λουτρόν καὶ ὕστερον θὰ τοὺς προσεκάλουν νὰ ἔλθουν εἰς τὸν πύργον!... Ὁ ἐπιστάτης μου καυχᾶται ὅτι ἐπιδίδει εἰς τὴν μαγειρικὴν καὶ πρὸς τμηὴν μου ἔβαλεν ὅλα τὰ δυνατὰ του διὰ τὸ γεῦμα ἀπόψε, διότι τὴν μεσημβρίαν ἐπρογευμάτισα ἐκ τοῦ προχείρου μολὶς ἔλθων μὲ ὀλίγα αὐγά, καὶ βούτυρον νοπὸν καὶ γάλα. Τὰ προτιμῶ αὐτὰ ἀπὸ τὴν μαγειρικὴν τοῦ ἐπιστάτου μου! Ὡ πτωχέ μου στόμαχι, τί ἦτο τὸ κατασκευάσμα ἐκείνο μὲ τὰς ὀρνίθας, τὸ ὅποιον ἐφάγομεν ἀπόψε! Ταλαίπωρε, ἔφαγες πολὺ διότι ἐπείνας· μὴ φοβείσαι βμως ἦσαν τόσον μαλακτικὰ τὰ πεντήκοντα κρόμμουα τὰ ὅποια εἶχε μέσα! Ἀπὸ τῆς αὔριον πρέπει νὰ γίνω καὶ ὀλίγον μάγειρος. Μὴ χειρότερα! Πέρι τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐξῆλθον εἰς μικρὸν περίπατον. Τὶ ἀγριότης! θία τὰ ζῶα τοῦ χωρίου ἀπὸ τῶν ὀρνίθων μέχρι τῶν... γυναικῶν, ἐτρέποντο εἰς φυγὴν ἅμα μ' ἔβλεπον. Φαίνεται ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν μου, ἡ περιβολή μου τοῖς ἐμπνέει φόβον καὶ δυσπιστίαν· καὶ οἱ σκύλοι μὲ γαυγίζουσι φοβερά. Διὰ νὰ μὴ συμβαίη αὐτὸ πρέπει ἴσως νὰ φορέσω φουστανέλλαν τὰς ἡμέρας αὐτὰς πού θὰ μείνω ἐδῶ φυλακισμένος. Καὶ αἱ χωριατοπούλαι! Τὰ ἀγρίμια, ποίησιν πού τὴν ἔχουν! ἄνιπτοι, ἀκτένιστοι, μὲ κᾶτι πρόσωπα ψημένα ἀπὸ τὸν ἥλιον, μὲ κᾶτι χέρια σκασμένα

ἀπὸ τὸ ζύρωμα καὶ τὴν πλύσιν, μὲ κᾶτι πόδια γυμνὰ καὶ γεμάτα σκόνην καὶ λάσπην. Ὡ χαριτωμένα Νύμφαι τῶν δασῶν, ὡ ἠρωίδες τῶν ἐυδύλλων, ὡ Μοῦσαι τῶν μωρῶν ποιητῶν, οἱ ὅποιοι σὰς ψάλλουν, διότι δὲν σὰς εἶδόν ποτε, κρατήσατε δι' ἄλλους τὴν συμπάθειάν σας καὶ τὴν ἀγάπην σας, φυλάξατε τὰ κάλλη σας διὰ τοὺς λεβέντηδες καὶ τὰ παλληκάρια τοῦ χωριοῦ, ἐγὼ σὰς εὐχαριστῶ... ὁ Θεὸς νὰ μὲ φυλάττῃ ἀπὸ σὰς!...

Ἀληθινὰ ἡ ἀνατολή τῆς σελήνης μέσα ἀπὸ τὸ δάσος ἦτον ὠρεια, ἀλλὰ μόλις ἐτόλμησα νὰ ἐξέλθω εἰς τὸν ἐξώστην διὰ νὰ πῶ τὸν καφέν μου ὑπὸ τὸ ἀργυροῦν αὐτῆς φῶς, μὲ διεπέρασε τόσον παγερὰ πνοή νυκτερινῆς αὔρας, ὥστε ἐρίγησα καὶ ἠναγκάσθην νὰ κλεισθῶ πάλιν εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Τὶ κλίμα! ἄλλο δὲν μοῦ λείπει παρά νὰ κάμω καὶ ξεπαγάσματα Μαΐου μῆνα!... Δὲν ἔχει ἄδικον ὁ ἐπιστάτης μου συμβουλεύων με νὰ σκεπασθῶ μὲν τὴν κάπαρ του τὴν νύκτα. Μὲ κάπαρ; ὡτάν νὰ εἶμαι δηλαδὴ εἰς κλέφτικον λημέρι.

Σοῦ γράφω ἐπὶ χονδρῆς τραπέζης, ἥτις μοὶ χρησιμεῖ ὡς γραφεῖον, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ἐπίσης καὶ εἰς κροσώλην διὰ νὰ κόπτη ἐπ' αὐτῆς τοὺς κρούους καὶ τοὺς μόσχους του. Εἶνε ἔργον διακεκριμένου ἐπιπλοποιοῦ, τοῦ μωλονῆ, ὡς μοὶ εἶπεν ὁ ἐπιστάτης. Μὲ φωτίζει ῥυπαρὰ, φρικωδῶς καπνίζουσα καὶ ἀπόζουσα λυχνία πετρελαίου... Οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἐτυφλώθησαν ἐκ τοῦ ἐρυθρωτοῦ φωτός, ἀσφυκτικῶς σχεδὸν ἐκ τῆς ὀσμῆς. Τὴν σβύνω καὶ πηγαίνω νὰ κοιμηθῶ. Ἀκούω μίαν κουκουβάγην ἢ ὅποια μοῦ φωνάζει καληνύκτα ἀπὸ μακρὰν. Μπα! κοντεύουν μεσάνυκτα. Καληνύκτα λοιπὸν!...

Καὶ... καλημέρα! ἐξημέρωσε, δόξα σοι ὁ Θεός! ἐτελείωσεν ἡ κατηραμένη αὐτὴ νύξ, ἡ ὅποια διήρκεσε τόσον, ὡτάν ἐπρέκειτο νὰ ἴδῃ τὸ φῶς καὶ δεύτερος Ἡρακλῆς. Καὶ ἐπειτα λέγει ὁ Καζαμίας ὅτι αἱ νύκτες τοῦ Μαΐου εἶνε μικραὶ. Ἄλλου μάλιστα, ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὸ χερσιτωμένον κτῆμα τοῦ κυρίου Θείου μου. Ἄ, βέβαια πρέπει νὰ βάλω συναπισμούς εἰς τὴν βράχιν μου, ἡ ὅποια μὲ πονεῖ ὡς νὰ μ' ἔχουν ξυλοφορτώσῃ. Καὶ τὰ μάλλινα ἐκείνα ἀγριοσκεπάσματα ἐξέδαραν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ὡς νὰ ἦσαν ὄνυχες γάτου. Τὶ νὰ εἰπῶ δὲ διὰ τὰ ἀμέτρητα ἔντομα τὰ ὅποια ἐξεστράτευσαν ἐναντίον μου. Ὁ εὐλογημένος ὁ ἐπιστάτης φαίνεται ὅτι ἔχει μεταβάλλῃ εἰς ἐντομολογικὸν σπουδαστήριον τὸν πύργον τοῦ Θείου μου. Ἄλλ' ἐγὼ πρέπει νὰ φροντίσω ἀφεύκτως περὶ τῆς διαλύσεως αὐτοῦ ὕστερον ἀπὸ τρεῖς νύκτας ὡς αὐτὴν, ἡμπορῶ νὰ πάθω ἀπὸ ἀναίμιαν. Εὐτυχῶς ἔχω ἀφθονόν ἐντομοφθόρον κόνιν μαζί μου.

Καλῶτέ με, κλαυτέ με! ἔχω νὰ διέλθω ἐδῶ

δέκα ἡμερόνυκτα ἀκόμη, διακοσίας τεσσαράκοντα ὥρας. Πῶς θὰ τὰς περάσω; Ἀναγινώσκων; πλῆττω περιπατῶν; βαρύνωμαι συνομιλῶν; μὲ ποῖον καὶ περὶ τίνος, παρακαλῶ; Καὶ ἡ ἰδέα ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν, δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ φύγω ταχύτερον, κορυφώνει τὴν στενοχωρίαν μου.

Πῶς συνελήφθην εἰς τὰ δίκτυα τοῦ Θείου μου χωρὶς νὰ τὸ ἐνόησω! Ἦλθα, λέγει, ἐδῶ ν' ἀνκλάθω ἐκ τῶν κόπων, ἀλλ' ἐγὼ θὰ πάθω χειρότερα: ἢ θὰ γείνω ὑποχόνδριος ἢ θὰ πετάξω τὰ μυαλά μου εἰς τὸν ἀέρα.»

— Σὲ ἀναγνωρίζω δλόκληρον εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν μὲ τὴν παραξενιάν σου τὴν συνειδημένην. Ἐν μόνον δὲν ἐνόησ'· διακτι δὲν μοῦ τὴν ἔστειλες, ἐνῶ θὰ μὲ διασκέδαζε τόσον;

— Δὲν σοῦ τὴν ἔστειλα διὰ λόγον ἀπλοῦστατον. Ὅταν εἶπα εἰς τὸν ἐπιστάτην νὰ εὕρῃ πεζοδρόμον διὰ νὰ στείλω τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν πόλιν—βλέπεις, τὸ κτῆμα τοῦ Θείου μου δὲν ἔχει ταχυδρομικὸν γραφεῖον—ἐκείνος μοῦ ἀπήτησεν ὅτι ἔχομεν κενρὸν, διότι μετὰ δύο ἡμέρας φεύγει ταχυδρομεῖον δι' Ἀθήνας. Ἀλλὰ μετὰ δύο ἡμέρας τὰ πράγματα εἶχον ἀλλάξῃ τόσον, ὥστε ἡ ἐπιστολή μου ἐφαίνετο ἄδικος, ἄτοπος, γέλοια—καὶ ἀντὶ νὰ σοῦ τὴν στείλω τότε τὴν ἐκλεισὰ εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν μου διὰ νὰ τὴν λάβῃς σήμερον. Καὶ τώρα ἐξακολουθῶ ἐγὼ τὴν συνέχειαν μετὰ τὴν ἐπιστολὴν, ἡ ὅποια ἔχει, ὡς βλέπεις, τὰς πρώτας ἐντυπώσεις μου, μὲ τὴν συμφωνίαν, ὅτι οὔτε θὰ ἀποτεινῆς ἐρωτήσεις ἀδιακριτους, οὔτε θὰ μὲ διακόπτῃς, οὔτε θὰ μὲ πειράξῃς...

Ἀπὸ τὸ πρωὶ, ὡς ἄλλος Ῥοβινσῶν, ἤρχισα νὰ φροντίξω πῶς νὰ ἐξασφκλίσω ἡσυχετέρην νύκτα· κατάρθωσα νὰ ἐτοιμάσω ἐν ἀχύρινον στρώμα, ἐγέμισα θίλας τὰς τρύπας μὲ σκόνην ἀφθονον, ἔδωκα καὶ ἐξεμάτισα τὰς σανίδας τοῦ κρεβατιοῦ· τέλος πάντων ἔγεινα τέλειος νοικοκύρης πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν μου. Εἶπα ἀκόμη εἰς τὸν ἐπιστάτην, ὅτι τρελλαινόμεαι διὰ τὸ ψῆ-τὸν κρέας, ὡστε νὰ λυτρωθῶ ἀπὸ τὰ μαγειρικὰ πειράματά του. Καὶ χάρις εἰς τὴν Μαργδαλητὴν τοῦ Σανδῶ μὲ τὸ γλυκύτατον ὕφος του, ἐπέρασαν αἱ ὥραι τῆς μεσημβρίας χωρὶς κ' ἐγὼ νὰ τὰς ἐνοήσω κλά, κλά. Ὅταν ἐβράδυσσε κᾶποιος χωρικός ἦλθε καὶ μοῦ ἐπρότεινε νὰ κάμωμεν ἕνα περίπατον εἰς τὸ δάσος. Δὲν εἶχον πολλὴν ὄρεξιν. Δὲν ἠθέλησα ὅμως νὰ νομίσῃ πῶς δὲν καταδέχομαι καὶ ἐπῆγα. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι δὲν μετενόησα· ἡ φύσις ἦλθον εἰς τὴν ἀκμήν της, ἡ γῆ σκεπασμένη ἀπὸ χόρτα καὶ ἄνηθ ἐμοσχοβολοῦσεν. Ἐπληττον ὅμως μὲ τὸν σύντροφόν μου, ὁ ὅποιος κοντὰ εἰς δια ἀνεκάλυψα ὅτι ἦτο καὶ κωφός. Ἐκείνο τὸ ὅποιον ἐκέρδισα εἰς τὸν περίπατον ἦτο πρὸ πάντων πείνα, βουλιμία. Διὰ τοῦτο ἐγύρισα κατ' εὐθείαν εἰς τὸν πύργον

καὶ ἐπέπεσα κατὰ τοῦ ψητοῦ. Οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς μου ἔφαγα τόσον ὁ ἐπιστάτης μὲ παρατήρει μὲ σεβασμόν...

Ὅταν ἐμβῆκα εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου, τὸ πρῶτον πρῆγμα τὸ ἵποσον εἶδα μὲ ἀπορίαν ἐπάνω εἰς τὸ προσκέφαλόν μου, ἦτο ἐν ἐπισκεπτῆριον. Ἀναστάσιος Π*· πρώτην φορὰν ἐβλεπα αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἄλλ' ἦτον ἀκόμη γραμμένον ἐπάνω κᾶτι μὲ μολυβδοκόνδυλον. Ἐπλησίασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐδιάβασα: «Κύριε γείτον, ἦλθα νὰ σὰς εἰπῶ καλῶς ὠρίσατε, ἀλλὰ δὲν σὰς εὔρον· θὰ εἶνε ἀδιακρισία ἂν σὰς προσκαλέσω αὐρὸν πρωὶ, πρωὶ, νὰ πῶμεν τὸ γάλα μαζί εἰς τὸν κηπὸν μου;» Ἐβρώναξα τὸν ἐπιστάτην καὶ τὸν ἠρώτησα ποῖος εἶνε αὐτός ὁ κύριος; Ἀναστάσιος.

— Ὁ κύριος Ἀναστάσιος τῆ φρενικῆ ἐδῶ εἰς τὸ χωρὶ πού συνορεύομε, μεσόκοπος, καλὸς ἄνθρωπος, ἔρχεται τὴν ἀνοιξὴν εἰς τὸ τσιφλικὶ του καὶ φεύγει τὸν τρυγητὴ κ' ἀργότερα.

— Καὶ πῶς δὲν μοῦ τὸ εἶπες αὐτὸ ἀπὸ πρὶν;

— Δὲν τῶφερε ἡ κουβέντα...

— Εἶνε μακρὸν ἀπ' ἐδῶ τὸ σπίτι του;

— Ὡ; μισὴ ὥρα...

— Ἀῦριον τὸ πρωὶ θὰ πάγω· εὐρὴ κανένα παιδί ν'ἔλθῃ μαζί μου νὰ μοῦ δεῖξῃ τὸν δρόμον.

— Ἐρχομαι ἐγὼ· καμμὶ δουλειὰ δὲν ἔχω· θέλω ν' ἀνταμώσω καὶ τὸν ἀγορῦλακα τοῦ κύριου Ἀναστάσι.

Ἡ πρόσκλησις τοῦ γείτονός μου δὲν μὲ δυσηρέστησεν. Εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπέθεσα ὅτι θὰ εἶνε κᾶνεις ἐπαρχιώτης πλούσιος κτηματίας, ἀλλ' ἀνοῦσιος καὶ ἀμόρφωτος ἄνθρωπος. Ὅταν ὅμως εἶδα καὶ δευτέρην φορὰν τὸ καλοτυπωμένον ἐπισκεπτῆριόν του, τὸν λεπτὸν χαρακτῆρά του καὶ τὸ εὐγενὲς ὕφος τῶν ὀλίγων γραμμῶν του, ἄρχισα νὰ μεταβάλλω ἰδέαν καὶ νὰ πείθωμαι ὅτι ἀπεναντίας ὁ γείτων μου θὰ εἶνε κᾶνεις εὐγενὴς καὶ ἀνεπτυγμένος κύριος, ξένος, ἐρχόμενος ἐκεῖ τὸ καλοκαίρι χάριν τοῦ κτήματός του. Μὲ τὴν προσδοκίαν τῆς γνωριμίας του ἐκοιμήθην, καὶ ἐκοιμήθην τόσον λαμπρά, ὥστε ὁ ἐπιστάτης ἠναγκάσθη νὰ κτυπήσῃ τὴν θύραν διὰ νὰ μ' ἐξυπνήσῃ εἰς τὰς 5 τὸ πρωὶ ὅπως τοῦ εἶπα.

Ὁ δρόμος μοῦ ἐράνη πολὺ εὐχάριστος. Καὶ ἡ πρωινὴ ὥρα βέβαια συνέτεινεν εἰς τοῦτο, ἀλλὰ περισσότερον ἡ ἐλπίς ὅτι θὰ εὕρω τέλος πάντων ἕνα ἄνθρωπον μὲ τὸν ὅποιον νὰ ἡμπορῶ νὰ περάσω μίαν ὥραν συνομιλῶν, ἄνθρωπον τέλος μὲ τὸν ὅποιον νὰ συνεννοῦμαι εἰς τὴν ἐρημίαν αὐτὴν κατὰ τὰς δέκα ἡμέρας τῆς ἐξορίας μου. Κᾶποτε δὲ πάλιν ἐλυπούμην διὰ μίαν στιγμὴν· ἔλεγα, ἂν δὲν εἶνε ὅπως τὸν νομίζω, ἂν εἶνε κᾶνεις γέρον παράξενος, ὀλιγόλογος, ἀπρόσιτος. Ἄλλὰ τότε διακτι νὰ ἔλθῃ πρώτος νὰ μ' ἐπισκε-

φθῆ ἄμα ἔμαθε πῶς ἐφθασα. Ὅ,τι καὶ ἂν εἶνε ἔλεγα πάλιν, πολλὰς σχέσεις οὔτε θά προφθάσω- μεν νὰ συνδέσωμεν, ἔπειτα μᾶς χωρίζει ἡ ἡλι- κία· εἴκοσι ἐτῶν ἐγώ, πενήντα ἐκεῖνος! Ὁραία συνεννόησις ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων. Μὲ αὐτὰ ἐ- φθάσαμεν εἰς τὸν περιβόλον τοῦ κτήματός του τὸν κῆπον τὸν δηλαδὴ, διότι τὸ ὅλον κτῆμα ἐκ- τείνεται εἰς χιλιάδας στρέμματα.

Ἡ θείσις του δὲν εἶνε τόσον ὠραία, ὅσον τοῦ πάγου τοῦ θεοῦ μου, μήτε εἰς τὴν θάλασσαν κοντὰ εἶνε ὅπως ἐκεῖνος, μήτε θείαν ἔχει τόσον γραφικὴν, εἶνε μάλιστα χαμηλά, ὀλίγον πλη- κτικὰ· ἀλλὰ ὑπὸ ἐποψίν κομψότητος δὲν ἔχουν σύγκρισιν· τοῦ τὸ χάλασμα ἐκεῖνο, ὃ ἀνεμόμυ- λος τοῦ θεοῦ μου καὶ τοῦ τὸ κομψὸν αὐτὸ σπι- τάνι τριγυρισμένον ἀπὸ πράσινα φυλλώματα δέν- δρων, στεφανωμένον μὲ περιπλακάδας ἕως τὰ κεραμίδια του! Δὲν ἐπίστευα ὅτι μέσα εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκείνην ἦτο δυνάστην νὰ ὑπάρχῃ τέτοιος κῆπος καὶ τέτοιο χαριτωμένον σπιτάκι. Ἡ θύρα ἦτο σιδηρὰ κιγκλιδωτὴ καὶ ἔπρεπε νὰ περάσῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν κῆπον διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σπίτι.

Μᾶς ἀνοίξε μικρὸς φουστανελλοφόρος ὑπὲρ- της πολὺ καθαρώτερος ἀπὸ τὸν ἐπιστάτην μας.

— Ἦ ἀρετικὸ εἶπε νὰ τὸν συμπάσῃτε μὴ ἀ σιγμῆ, γιὰτὶ πῆγε ἔς τὰ λῶνικ, κοπιᾶστε ἔς τὸ κῖοσι κ' ἔρτασ. . . μᾶς εἶπε μὲ προπέτειαν.

Ὁ ἐπιστάτης ἀπὸ σεβασμὸν δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ μαζί μου, ἠκολούθησα λοιπὸν τὸν μικρὸν, ὃ ὑποῖος μὲ ὠδήγησε εἰς τὸ κῖοσι. Δὲν σοῦ λέγω τίποτε περὶ τοῦ κῆπου, φαντάσου τὸν ὠραιότερον κῆπον τῶν Πατησίων, μεταθεθεμένον ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκρην τῆς Ἑλλάδος. Τὸ κῖοσι δὲν ἦτο πολυ- τελές, ἀλλ' ἦτο χαριεστῆτον ἀπὸ ἀκατεργάστους κορμούς δένδρων καὶ πλεκτὰ καλάμια. Δύο τρία ἀγκυλῆματα τὸ εἶχον σκεπάσῃ κ' ἐμοιχοβολού- σαν γλυκύτατα. Ἦτον μέσα ἓνα τραπέζιαι ξύλι- νον καὶ ὀλίγα καθίσματα ἀγροτικὰ κομψότατα...

Ἦβαινα ἐπὶ τινὰ λεπτὰ χάσκων, ἔτριβα τὰ μάτιξ μου διὰ νὰ πεισθῶ ὅτι δὲν ὄνειρεύομαι.

Ὅταν ἔξαφνα διὰ νὰ κορυφωθῇ ἡ γοητεία, ὡσὰν νὰ ἦσαν ὅλα ἐπίτηδες προετοιμασμένα, ἓνα γλυκύτατο σιγανὸ τραγούδι ἀκούσθηκε ὀπίσω ἀπὸ τὰ πυκνὰ δένδρα.

Φῶς' ἀγεράκι τῆς αὐγῆς,
Κ' ἔλα νὰ μὲ θροάσῃς
Καί, σὺ ἤλιε, ἀργήσε νὰ βῆγῃς
Γιατὶ θά μὲ μαυρίσῃς! . . .

Ἐνοιῶθα τόσα πολλὰ μαζί ὥστε δὲν ἐνοηώ- οια πλέον τίποτε. Δὲν ἐδοκίμαζα οὔτε νὰ ὑποθέ- σω οὔτε νὰ μαντεύσω πόθεν προήρχετο ἡ μελω- δία ἐκείνη. . . Μόνον μὲν ἰδέα ἐστριφογυρίζον εἰς τὸν νοῦν μου: ὅλα εἶνε μαγευμένα ἐδῶ ἔλε- γα. Ἐφερα τὸ χέρι μου καὶ ἔσφιξα καλὰ τὸ μέ- τωπόν μου διὰ νὰ συγκρατήσω τὰ λογικά μου. Βήματα ἠκούσθησαν ἐπάνω εἰς τὰ χαλκία· μ'

ἐπίασε βῆγος ὡσὰν νὰ εἶχα θέρημν. . . Κοντὰ, πο- λὺ κοντὰ εἰς δύο τριῶν βημάτων ἀπίστασις οἱ πυκνοὶ κλάδοι δύο δένδρων ἐχωρίσθησαν ἤσυχα ἤσυχα καὶ ἀνάμεσα εἰς αὐτοὺς ἐπρόβλεν. . . »

— Ὁ κύριος Ἀναστάσιος μὲ τὸν νυκτικὸν του σκούφον! . . .

— Οὐρ | εἶσαι ἀδιόρθωτος, μὲ ἔπονητεύεις ἐπάνω εἰς τὸ καλλίτερον μέρος!

Περιτριγυρισμένη ἀπὸ πράσινα φύλλα ἐπρό- βαλε . . . κεραλὴ κόρης. Τὰ μαλλιά της ἦσαν ξανθὰ, στολισμένα μὲ πέντ' ἕξ τριαντάφυλλα κόκκινα καὶ ἄσπρα κερρωμένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ ἀπροσποίητον ἀφέλειαν καὶ ἀπαράμιλλον χάριν ἀπὸ τὸ ἓν μέρος τοῦ προσώπου καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἐκρίμοντο εἰς θέσιν σκουλαρικῶν ἀπὸ ἓνα ζευγάρι μεγάλα ῥοδοκίωνα κέρασια. . . Ἐκλεισα τὰ μάτια μου. . . Κῖοσι, κῆπος, οὐρανός, καὶ γῆ ὅλα ἐγύριζαν.

Ὅταν ἀνοίξα τὰ μάτια μου, ἡ ὄψτασία εἶ- χεν ἀποκαλυφθῆ ὀλόκληρος. Μὲ τὸ ἓνα χέρι της ἐκράτει ἐπὶ τοῦ στήθους μεγάλον δέμα, φόρτω- μα ὀλόκληρον ῥόδων, καὶ εἰς τὸ ἄλλο της χέρι ἓνα καλαθάκι μὲ κέρασια. Τὸ φόρεμά της ἦτο λευκόν, ἀπλούστατον, χυμένον ὡς ἀφρὸς ἐπάνω εἰς τὸ σῶμά της. Κρυμμένος ὀπίσω ἀπὸ τὸ αἰ- γόκλημα τὴν ἐκύτταζα χωρὶς νὰ μὲ βλέπῃ— Ἀλ- λά, πλησιάζει ἔξαφνα, ἔρχεται πρὸς τὸ κῖοσι. Τὴν τελευταίαν στιγμὴν τὰ ἔχασα. . . Κ' ἐκείνη ἔμεινε μόλις εἶδεν ἀνεπίστως ἓνα ἄνθρωπον ἄ- γνωστον καθισμένον ἐκεῖ, κερρωμένον εἰς ἓνα καθίσμα, ἐτρέμαζε τόσον, ὥστε ἤρρησε διὰ μιᾶς τὰ ἄνθη ὅλα ὅσα ἐκρατοῦσε κ' ἐκυλισθησαν κά- τω, εὐθὺς δὲ ἄμα ὑπέθεσε βέβαια ποῖος εἶμαι ἐκοκκίνισε καὶ εἰς τὴν στιγμὴν εἰτίναξε τὰ ῥόδα ἀπὸ τὴν κίεφλήν της καὶ τὰ χαριτωμένα σκου- λαρικία της.

Μόλις κατώρθωσα νὰ συνέλθω, ἀνεσηκώθηκα καὶ τὴν ἐχαιρέτησα.

— Κυρία μου, εἶπα, καὶ ἡ γλῶσσά μου ἐδέ- νετο, λυπαυμάι πολύ ὅτι τὸ πρῶτον αἰσθημα, τὸ ὁποῖον σᾶς ἐνέπνευσα, ἦτο τὸ αἰσθημα τοῦ φό- βου. Συγχωρήσάτέ με!

Μοῦ ἔδωκε τὸ χέρι γελαστή, γελαστή.

— Ἡ ἐδική μου θείσις εἶνε χειροτέρα, εἶπε μὲ ἀφέλειαν, ἐγὼ σᾶς ἐνέπνευσα βέβαια τὸ αἰ- σθημα τοῦ γελοίου, μὲ τὰ πρῶτά μου αὐτὰ στολισματα. Ἡ ἐξογὴ βλέπετε κάμνει ὄλους τοὺς ἀνθρώπους παιδιὰ. Καὶ ὃ πατήρ μου ἀκόμη μὲ ὄλην τὴν ἡλικίαν του γίνεται μαζί μου παιδί ἐδῶ.

Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ λόγοι μ' ἐφώτισαν. Λοιπὸν εἶνε ἡ κόρη τοῦ κυρίου Αναστασίου; εἶπα· χαρὰ ἔς τὴν κόρην! . . .

[Ἐπεται συνέχεια.]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΠΟ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΝ

Ἐκσταλαὶ πρὸς φίλον.

ΙΑ'.

Πόργος τῆ 28ῃ Ἀπριλίου.

Σήμερον ἐπεσκέφθην τὴν Ὀλυμπίαν. Πίστευσέ με, μόνον καὶ μόνον χάριν τούτου ἀξίζει νὰ ἔλθῃ τις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐνταῦθα ἡ ἀρχαιότης πα- ρίσταται ἐνώπιόν σου ἐναργεστέρη, μεγαλοπρε- πεστέρη ἢ καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν αὐτὴν. Δὲν λέ- γω ὅτι διὰ τῆς θέας τῶν εἰρημίων τούτων ἡ φαν- τασία δύναται νὰ ἀναπλάσῃ τελειότερον τὴν εἰ- κὸνα τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ Ὀλυμπία δὲν ἦτο πό- λις, ἦτο ἱερόν. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ ἰδιωτικῆ βί- ου, ἡ Πομπηία παρέχει μεγαλειότερον ἐνδιαφέρον, εὐρίσκει δὲ τις καὶ εἰς τὴν Νικόπολιν αὐτὴν καὶ εἰς τὴν Πλευρώνα ὕλην πρὸς μελέτας ἀρχαιολο- γικὰς, τὴν ὕψαιον δὲν ἔ' ἀνεύρη ἐνταῦθα. Ἡ Ὀ- λυμπία εἶναι τι ὅπως διάφορον, ἀλλὰ καὶ ὑπέ- ρτερον.

Ὅτε ἀπὸ τοῦ Κρονίου λόφου βλέπεις τὰ ἐρεῖ- πια τῶν ναῶν, τῶν παλαιστῶν, τῶν ἀναθημα- τικῶν μνημείων, ἀπλούμενα ὑπὸ τοὺς πόδας σου ὡς εἰς χάρτην ὑπερμεγέθη, νομίζεις ὅτι ἀναζη- ἐνώπιόν σου πᾶν ὃ τι μέγα καὶ ὠρσιον ὑπῆρξεν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Τὰ ἐντὸς τῆς στενῆς κοιλάδος συστωριεμένα οἰκοδομήματα ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην σου μυρίαις ἀναμνήσεις. Ἐνθυμεί- σαι βε, ἐπὶ χίλια περίπου ἔτη, πᾶσα τῆς Ἑλ- λάδος δόξα ἐπέζητησε καὶ εὐρεν ἐνταῦθα τὴν καθιέρωσίν της. Νομίζεις ὅτι ἄνηχοῦν εἰσέτι περὶ σὲ αἱ φωναὶ, αἰτίνες ἐπευφήμησαν τὸν Θεμι- στοκλῆ, νικητὴν ἐν Σαλαμῖνι καὶ σωτήρα τῆς Ἑλλάδος. Οἱ στέφανοι, τοὺς ὁποῖους ὃ Πίνδαρος ἀπηναντίσει, περιίπτανται ἐκεῖ εἰς τὸν ἄερα, ἐνώπιόν σου. Ἐνταῦθα ὃ Θουκυδίδης, παῖς ἔτι, ἠμροάζετο τὰς διηγήσεις τοῦ Ἡροδότου, ἐνταῦθα ὃ Πλάτων ἐθήρευσε ἐπαίνους καὶ ὃ Ἰσοκράτης ἐπεθύμησε ν' ἀναγνώσῃ τὸν Πανηγυρικὸν του. Ἐνταῦθα συνήρχοντο οἱ τεχνίται τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐξέθετον τὰ ἀριστουργήματά των εἰς τὸν θαυ- μασμὸν θεατῶν, οἵτινες ἀπένεμον τὴν ἄθανασίαν. Ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ὀλόκληρος συνοψίζεται, οὕτως εἰπεῖν, καὶ συγκεφαλαιούται ἐντὸς τῆς μικρᾶς ταύ- της κοιλάδος.

Ἡ τοποθεσία τῆς Ὀλυμπίας ὁμοιάζει πρὸς μέ- γιστον ἀμφιθέατρον. Ἐν τῷ μέτῳ ἐτελείτο τὸ θέαμα. Οἱ περίεξ λόγοι ἀποτελοῦν τὰς βυθμίδας. Οἱ θεαταὶ συναθροόμενοι ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δέν- δρων ἐβλεπον ὕψοθεν τὴν λαμπρὰν τελτὴν τῶν ἀγώνων. Δι' ἀπὸ πολλῶν χλαμῶδες των, ποικιλλου- σαι τὸ βαλὺ πράσινον τῶν πευκῶν, ἐπήρξανον τὴν λαμπρότητα τῆς σκηνῆς. Εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ περιβόλου εἰσοδος

κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀγώνων. Ἦπως ἤρχοντο καὶ αὐταὶ ἐπὶ τῶν λόφων, καὶ ὑποκρύπτουσαι τὸν πέπλον ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ φυλλώματος θεωόρου κρυφίως τὸ ἀπηγορευμένον θέαμα, φθοοῦται τὴν ἱερίαν τῆς Δήμητρος, ἧτις μεγαλοπρεπῶς καθη- μένη ἐπὶ ὠρισμένης ἐδρας εἶχε, μόνη ἐκ τοῦ φύ- λου της, τὸ προνόμιον τοῦ νὰ παρίσταται εἰς τὴν ἱεράν τελετήν. Ἐκ τοῦ ὕψωματος ἠδύναντο αἱ γυναῖκες νὰ βλέπωσι τοὺς ἀγόντας τὰς πομπὰς, βραδέως διερχομένους ἀναμέσον τῶν ἐντὸς τοῦ περιβόλου ὠραίων μνημείων, πορευομένους πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς, πρὸς τὸ Ἡραῖον, ἰσταμένους εἰς τὰ πρόθυρα ἐνῶ οἱ ἱερεῖς ἐτέλουον τὴν θυσίαν ὑπὸ τὰς ἀνθοφόρους στήλας, ἐκεῖθεν δὲ ἐξακολου- θοῦντας τὴν περίελασιν πέραν τοῦ ἱεροῦ τείχους τῆς Ἀλτεως καὶ παρατασσομένους παρὰ τὸ στά- διον ἢ τὸν ἵππόδρομον, ὅπου ὃ νικητὴς ἐλάμβανε τὸν κόντινον στέφανον.

Εἰς τὸ στάδιον καὶ τὸν ἵππόδρομον δὲν ἐγέ- νοντο ἀνασκαφαί, παρὰ τὸς εἰς ἐλάχιστα μέρη πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ χώρου αὐτῶν. Βλέπων τις εἰς τὰ σημεῖα ἐκεῖνα κατὰ πόσον ἀνυψώθη τὸ ἔδαφος τῆς κοιλάδος, ἐννοεῖ καλλίτερον τὸ μέγε- θος τῶν γενομένων ἐργασιῶν. Ἡ ἀνύψωσις αὕτη ὀφείλεται εἰς ἀλλεπαλλήλους ἐπιστρώσεις. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες εἶχον ἦδη κατασθῆθῃ κατὰ τὸ 394 μ. Χ. ἐπὶ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου, ὅτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος δύο σεισμοί, ὃ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἀνέτριψαν ὄσας οἰ- κοδομὰς ἔμενον εἰσέτι ὄρθαι. Δι' στήλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς κείνται παραλλήλως μὲ τοὺς σπονδυ- λους των διεξευγμένους, ὅπως τότε κατέπεσαν. Συγχρονος κατὰπτωσις χωμάτων ἐκάλυψε τὰ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κρονίου λόφου κείμενα μνη- μεία, ὃ δὲ παταμὸς Κλάδιος, ὅστις ῥέων πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀλτεως χύνεται ἐντὸς τοῦ Ἀλφειοῦ, πλημμυρῆσας ταυτοχρόνως ἐσκέπασε τὰ εἰρείπια τῶν ἀνατραπέντων κτιρίων μὲ στρώμα βάλθου ἐνὸς περίπου μέτρου. Ἐπὶ τοῦ νέου τούτου ἐδά- φους ἤλθον καὶ κατόκησαν χριστιανοί, τῶν ὁποί- ων τὰ διασωθέντα ἴχνη μαρτυροῦν τὴν ταπεινό- τητα. Κατὰ τὴν ἐπομένην ἑκατονταετηρίδα νέα πάλιν πλημμύρα τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ συνεπλή- ρωσε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς ἀνυψώσασα ἐκ δευτέρου ἐπὶ τρία καὶ τέσσαρα μέτρα τὸ ἔδαφος τῆς κοιλάδος. Τοιουτοτρόπως ἀφείλομεν εἰς τὸν ξηρὸν σήμερον Κλάδιον τοὺς θησαυροὺς τοὺς ὑποί- ους διεφύλαξε διὰ τῶν πλημμυρῶν του.

Ἐίχομεν τὴν καλὴν τύχην νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὰ εἰρείπια ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ κ. Δημητριάδου, ἐφορευόντος καὶ τὰς ἀνασκαφὰς, αἰτίνες ἐξακο- λουθαῖν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Γερμανῶν, καὶ τὰς ἀνεκτιμήτους ἐνταῦθα συλλογὰς. Μὴ περι- μένης λεπτομερεῖς περὶ αὐτῶν περιγραφὰς μου. Προτιμῶ νὰ σὲ παραπέμψω εἰς τὸν νέον ὀδηγὸν τῆς Ἑλλάδος τοῦ Baedeker. Τὸ βιβλίον εἶναι ἀξιό-

λογον, του αρχαιολογικού αυτού μέρους ή σύνταξις άνετέθη εις λογίους ειδικούς, εν συνόλω δέ δύναμαι, νομίζω, να το συστήσω ως μὴ παραλείπον οὐδέν το οὐσιώδες καὶ ως μὴ περιέχον οὐδέν τὸ περιττόν. Ἔβλε μόνον νὰ μὴ βραδύνη νὰ καλαιωθῆ ὡς πρὸς τὰ τῶν δημολογίων. Τούτο ἐλπίζω τόσῳ μάλλον, καθόσον ἀνεκάλυψα ἐσχάτως μεταξύ τῶν βιβλίων μου τὸν Ὁδηγὸν ὅστις με ἐχρησίμευσε κατὰ τὴν πρώτην εἰς Ἑλβετιαν περιουσίαν μου. Οὐδὲ λόγος ἐν αὐτῷ περὶ σιδηροδρόμων. Τότε δὲν ὑπῆρχον τοιοῦτοι εἰς Ἑλβετιαν, ἐνῶ σήμερον διασχίζουσι καθ' ἀπάσας τὰς διευθύνσεις τὰς κοιλάδας καὶ τὰ ὄρη τῆς. Ἄς εὐχώμεθα ὅτι τοῦτο θὰ συμβῆ μετὰ τινὰ ἔτη καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀνεχώρησα σήμερον ἐκ Κατακώλου πολὺ ἑνωρίς, διὰ τῆς πρώτης ἀμαξοστοιχίας. Οἱ φίλοι μου με ἐπερίμενον εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Πύργου ἐντὸς καλλῆς ἀμάξης, ἥτις μὰς μετέφερον εἰς Ὀλυμπίαν εἰς διάστημα δύο ὥρων καὶ ἡμισείας. Ἡ ὁδὸς εἶναι καλῆ, ἡ δὲ φύσις πλουσία καὶ ὠραία. Ἐν πρώτοις διέρχεται πεδιάδα πλήρη ἀμπελώνων μεταξύ αὐτῶν χωρίων, τῶν ὁποίων αἱ οἰκίαι μαρτυροῦν καὶ ἐξῴθεν τὴν εὐζωίαν, τὴν ὁποίαν ἡ σταφίς εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἡλιδα. Ἡ πεδιάς βαθυμῆδον στενοῦται, ἡ δὲ ὁδὸς εἰσέρχεται ἐντὸς σειρᾶς κοιλάδων ὀριζομένων ἑκατέρωθεν ὑπὸ πρασίνων λόφων, μέχρις οὐ στρεφόμενη ἀπολήγει διὰ μιᾶς εἰς τὴν λεκάνην τῆς Ὀλυμπίας.

Πρέπει ν' ἀναβῆς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἀποτόμου λόφου, ἀριστερῶθεν τῆς ξηρᾶς κοίτης τοῦ Κλαδέου, ὅπως ἐκτιμήσῃς τὴν ὠραιότητα τῆς ὅλης τοποθεσίας. Σειρὰ λόφων ὕψους ἀνίσου καὶ σχήματος διαφόρου περικλείει τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας σου ἀπλουμένην κοιλάδα. Δεξιῶθεν ὁ Ἄλφειὸς κυλῖει τὰ νερά του, ἀφύονα εἰσέτι καὶ ὀρητικὰ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους. Ἀπὸ τῆς δεξιᾶς του ὄχθης, ἡ κοιλάς στενομένη ἀναβαίνει ἀποτομώτερον πρὸς τὰ ὑψώματα. Οἱ πέριξ λόφοι εἶναι ὅλοι κατὰφυτοι. Καθ' ἃ πληροφοροῦμαι, πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν δάση πυκνὰ τὰς ἐκάλυπτον πανταχοῦ, ἀλλ' ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιέργειας, πρὸς δὲ καὶ ἡ διοικητικὴ ἀβελτηρία, ἠρκίωσαν τὰ δένδρα. Μένουν ὅμως εἰσέτι πολλὰ, τὸ δὲ ἀνάμισον αὐτῶν ζωηρὸν πράσινον τῶν ἀγρῶν εὐχαριστεῖ ἴσως τὸν ὀρθὸν πλείοτον, ἢ ἐάν ἔβλεπε δάση μόνον σκιερὰ γύρωθεν. Ἀγροτικαὶ τινες κατοικίαι, διεσπαρμέναι ἐπὶ τῶν χλοερῶν περὶ ἀνωφερῶν, ἐπιπροσθέτου χάριν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ θέαν.

Ὑπεράνω τῶν περικλειόντων τὴν κοιλάδα λόφων ὑψοῦνται ἀλλεπάλληλοι αἱ σειραὶ τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου. Ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς Δρούβας με τὸ νῦτα ἐστραμμένα πρὸς τὴν θάλασσαν (τῆς ὁποίας ἡ ἀπειρος ἔκτασις φαίνεται ἐκ τοῦ ἄλλου

μέρους), νομίζεις ὅτι τὰ ὄρη ἐκεῖνα ἐκτυλίσσονται ἐλικοειδῶς περὶ τῆς Ὀλυμπίας καὶ ὅτι ἡ ὑπὸ τοὺς πόδας σου κοιλάς εἶναι ὡς κέντρον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀρχόμεναι ἐκδιπλοῦνται εἰς κύκλον μυστηριώδη αἱ κορυφαὶ τῆς χερσονήσου.

Δούβρα λέγεται τὸ μικρὸν χωρίον τὸ ἐπιστέφον τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος λόφον. Οἱ Γερμανοὶ ἐκοδόμησαν ἐνταῦθα οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ἠγόρασε παρ' αὐτῶν ἡ ἐλληνικὴ Κυβέρνησις πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ ἐφόρου. Οἱ χωρικοὶ ἐπωνόμασαν Παλάτι τὴν οἰκίαν ταύτην. Παρέκει ἄλλη οἰκία μετεσχηματίσθη εἰς ξενοδοχεῖον διὰ τὰς θέλοντας νὰ παρατίωσι τὴν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν διαμονήν. Εἰς Δρούβαν διακυματεύουσι οἱ ὑπάλληλοι καὶ οἱ ἐργάται, καθόσον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου δὲν δύναται τις νὰ διαμείνῃ ἀτιμωρητὶ κάτω εἰς τὴν κοιλάδα. Αἱ ὡς ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν ἀναθυμιάσεις προστιθέμεναι εἰς τὸ καὶ ἄλλως νοσηρῶδες τοῦ μέρου προξενοῦν πυρετούς, μόνη δὲ κατ' αὐτῶν προφύλαξις θεωρεῖται ἡ ἐπὶ τοῦ λόφου διανυκτέρευσις. Ἀλλὰ κατὰ τὸ θέρος οὔτε ἡ τοιαύτη προφύλαξις ἐπαρκεῖ, μάλιστα διὰ τοὺς μὴ ἐγκλιματισθέντας ξένους, ὥστε αἱ ἐργασίαι διακόπτονται τότε ὀλοσχερῶς.

Εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Δρούβας, παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς κοιλάδος, ἡ ἐκ Πύργου ὁδὸς διαβαίνει πλησίον λοφίσκου ἄλλου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου οἰκοδομεῖται τὸ διὰ τὰς ἐνταῦθα εὐρείας ἀρχαιοφύλακας Μουσεῖον. Ἡ ἀνέγερσις του ὀρεῖλεται εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ κ. Συγγροῦ. Τὸ μουσεῖον τοῦτο θὰ εἶναι ὅση πλοῦσιον τόσῳ καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του. Ἡ συλλογὴ μόνη τῶν χαλκίων περιλαμβάνει δεκατέσσαρας χιλιάδας τεμάχια. Τὰ πῆλινα, αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ ἄλλα, εἰ καὶ οὐχὶ ἐξ ἴσου πολυάριθμα, δὲν εἶναι ὅμως ὀλιγώτερον ἄξια λόγου, ἢ δὲ γλυπτικὴ ἀντιπροσωπεύεται δι' ἔργων ἀτιμῶν. Ἡ νίκη τοῦ Παιωνίου καὶ ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους ἤρουν πρὸς ἀνέγερσιν μουσείου, δύνανται δὲ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀμοιβὴ ἐπικρῆς τοῦ εἰς τὰς ἀνασκαφὰς διαπανθθέντος ἑκατομμυρίου. Μέχρι τῆς ἀποτελειώσεως τοῦ μουσείου, οἱ θησαυροὶ οὗτοι μένουσι προσωρινῶς ἐπισωρευμένοι εἰς ἑξήλινα παραπήγματα.

Δὲν ἀγνοῖ τὰ λεχθέντα ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς συστάσεως ἐπαρχιακῶν μουσείων ἐν Ἑλλάδι, παραδέχομαι δ' ἐν μέρει τὸ ὀρθὸν ὅσον ἐνστάσεων προεκάλεσαν ἡ ἀνέγερσις των, ἐνόσω λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ ἀξιώσεις μόναι τῶν ἀρχαιολόγων καὶ ἐνόσω πρόκειται περὶ ἀντικειμένων μικροῦ μεγέθους καὶ σημασίας ἀποκλειστικῶς ἐπιστημονικῆς. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα δύναται νὰ ἐξετασθῆ ὑπὸ ποικίλας ἐπόψεις, φρονῶ δὲ ὅτι ἔχει τις ν' ἀντιτάξῃ διάφορα ἐπιχειρήματα εἰς τοὺς θέλοντας τὴν εἰς Ἀθήνας συγκέντρωσιν ὄλων τῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλως δὲ καὶ παρεκτός τῆς δικαίας ἐπιθυμίας τῶν ἐπαρ-

χωιτῶν περὶ διαφυλάξεως ἐπὶ τόπου τῶν ἀρχαιοτήτων, — νομίζω ὅτι τὰ πράγματα αὐτὰ ὀ' ἀνεδείξωσιν ἐφημέρους τὰς πλείους τῶν ἀντιρρήσεων ὅσας προβάλλουν οἱ ἀντίπαλοι τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποκεντρώσεως. Ἡ βαθμιαία ἀνάπτυξις τῆς συγκοινωνίας θὰ διευκολύνῃ τὰς ἐκδρομὰς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἐπὶ τέλους αἱ ἀποστάσεις δὲν εἶναι καὶ τόσῳ μεγάλα· δὲν εἶναι δὲ μικρὸν πλεονέκτημα καὶ τὸ νὰ βλέπῃ τις τὰ ἀγάλματα πλησίον τῶν ἠρειπωμένων μνημείων, ἅτινα δι' αὐτῶν ἄλλοτε ἐκοσμοῦντο. Ἐκτός τούτου, δὲν θὰ εἶναι δύσκολος ὁ εἰς ἕκαστον Μουσεῖον σχηματισμὸς βιβλιοθήκης, περιεχούσης ἰκανὰ βοήθημα διὰ τὰς πρώτας τῶν ἀρχαιολογούντων μελέτας. Ὁ ἀποβαίνῃ δὲ ἡσμέραι εὐκολωτέρα ἡ εὐρεσις ἐφόρων ἀρμολίων, θελόντων νὰ συνδέσωσι τὴν ὑπαρξίν των μετὰ τὰ τοπικὰ ταῦτα Μουσεῖα καὶ μετὰ τὰ μνημεῖα καὶ μετὰ τὴν χώραν αὐτὴν ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ ζῶσιν. Ὡς πρὸς τὴν ἀσφάλειαν δὲ τῶν συλλογῶν, δὲν φρονῶ ὅτι ὑπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος ἔστω καὶ εἰς κοιλάδα ἀπορριπωμένην καὶ ἔρημον ὡς ἡ τῆς Ὀλυμπίας, ἢ ἐν τῷ μέσῳ πολυπληθοῦς πρωτεύουσῃς. Θλιβερὰ καὶ πρόσφορος πείρα ἀπέδειξεν ὅτι ἐπέρχονται περιστάσεις καθ' ἃς τὰ κειμήλια τῆς τέχνης δὲν διαφεύγουν τὸν κίνδυνον καταστροφῆς καὶ ἐντὸς ἔτι τῶν μεγαλειτέρων κέντρων πολιτισμοῦ.

Ἀνεχώρησακμεν ἐξ Ὀλυμπίας κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅτε πλέον μὰς εἶπον ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Πύργον, ἐκτός ἐν ἠθέλωμεν νὰ μείνωμεν τὴν νύκτα εἰς Δρούβαν. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐπεθύμουν νὰ ἴδω τὸν ἡλιὸν ἀνατέλλοντα ἐκ τοῦ ὑψώματος ἐκεῖνου. Ὅταν ἔλθῃς ἐνταῦθα, λάβε τὰ μέτρα σου εἰς τρόπον ὥστε νὰ διανυκτερεύσῃς εἰς Δρούβαν. Διήλθομεν καὶ πάλιν τὰς κοιλάδας καὶ τὴν πεδιάδα τὰς ὁποίας διέβημεν τὸ πρῶτ', ἀλλὰ τῶρα τὰς διήλθομεν κατ' ἀρχὰς μὲν ἡμιφωτισμέναις ἀπὸ τοῦ γλυκοῦ σκόφου τῆς δειλῆς, ἔπειτα δὲ ἐντὸς τοῦ βαθυμῆδον ἀυξάνοντος σκότους, διασχίζομενοι ἡμᾶς ἀπὸ μυριάδας φωτερῶν πυγολαμπιδῶν.

Ἀῦριον τὸ πρῶτ' σκοπεῖω νὰ περιέλθω τὰς ὁδοὺς τοῦ Πύργου, ἔπειτα δὲ ἀναχωροῦμεν διὰ Πάτρης, διὰ ξηρᾶς. Θὰ μείνωμεν τὴν νύκτα εἰς Γαστοῦνην διὰ νὰ λάβωμεν οὕτω τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὰ εἰρηπία τοῦ ὀνομαστοῦ φρουρίου τῆς Κλαρέντας, ἐνός τῶν κυριωτέρων λειψάνων τῆς ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὸν μεσαιῶνα τραγικῆς κυριαρχίας.

Ἔπεται συνέχεια.

A. ΒΙΚΕΛΑΣ

ΑΝΩΦΕΛΗΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

Προχθές, ἐν τινι συναναστροφῇ, ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἡμέρας: τοῦ πολέμου, τῶν παρασκευῶν ἡμῶν, καὶ τῶν ὑπὸ τὰ ὄπλα ἐπιστράτων.

— Οἱ καυμένοι! ἂν γείνη πόλεμος πόσοι θὰ πᾶνε καὶ δὲν θὰ γυρίσουσι! εἶπε μὲ τόνον συμπαθείας ἡ οἰκοδόμου, μεσῆλιξ γυνὴ σπανίως ἄλλοτε καλλονῆς, ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης γενναίως ἀνθισταμένη κατὰ τοῦ χρόνου καὶ ἐπανορθοῦσα φιλοτιμῶς τὰς βλάβας, τὰς ὁποίας τῇ ἐπροξένηε ὁ φοβερός ἐχθρός.

— Ἡ στατιστικὴ ἀποδεικνύει, εἶπε δημοσιογράφος τις ἐρρίνας ἄλλ' ἀποφθεγματικῶς ἑμιλῶν, ὅτι καὶ εἰς τοὺς αἰματηροτέρους πολέμους δὲν ἀποθνήσκουν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης περισσότεροι ἀπὸ εἴκοσι τοῖς ἑκατόν.

Ἐπῆλθε βραχεῖα σιγή, μεθ' ἣν καθηγητῆς ἐν Μονάχῳ σπουδᾶσας ἐκ νεανικῆς ἡλικίας, καὶ ἐντελῶς μεταβαλὼν τὴν κεφαλὴν του, διότι ἐνῶ μετέβη μετὰ κόπην καὶ ἄνευ γενειάδος, ἐπέστρεψεν μετὰ γενειάδα καὶ ἄνευ κόμης, προσέθηκε.

— Πρέπει νὰ στηθῶσι μνημεῖα τιμητικὰ εἰς δσοὺς ἀποθάνουν μαχόμενοι εἰς ὅλα τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας ἀναγράφονται ἐπὶ στήλης τῶν ὀνόματα τῶν πρῶτων καὶ τότε φοιτητῶν αὐτῶν τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, τὸ ὄπλον εἰς ὁ ἀνήκον, ἡ μάχη ἐν ἣ ἐφονεύθησαν· καὶ τὸ μικρότερον χωρίον ἔχει τὸ μνημεῖόν του διὰ τοῦ ὁποίου παραδίδει εἰς τὸν σεβασμὸν τῶν μελλουσῶν γενεῶν τὴν μνήμην τῶν γενναίων προμάχων τῆς Πατρίδος· οὕτω δὲ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐξοικισθῶνται οἱ Γερμανοὶ πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ ὑπὲρ Πατρίδος θανάτου, ὀνειροπολοῦσι τὴν τιμὴν ταύτην, ὅταν δ' ἐπιστῇ ἡ στιγμή εἶνε προπαρασκευασμένοι.

— Βεβαίως, εἶπε βραχύσωμος τις ἰατρός, μεσοπόλιος, θεραπεύσας τὰς Μούσας πρὶν ἀρχίσῃ νὰ θεραπεύῃ τοὺς ἀσθενεῖς του, καὶ ὑποβαλὼν συλλογὴν ποιημάτων ἄλλοτε εἰς τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν πρὶν λάβῃ τὸ δίπλωμά του, βεβαίως πρέπει νὰ τιμηθῶν ὅσοι ἀποθάνουν εἰς τὸν πόλεμον· εἶνε ἄξιοι πάσης τιμῆς· δὲν γνωρίζω ἀνδρικώτερον καὶ ἐντιμότερον θάνατον. Κατ' ἐμὲ οἱ πίπτοντες ὑπὲρ Πατρίδος εἶνε ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς μάρτυρας τοῦ χριστιανισμοῦ, διότι ἐκεῖνοι ἀπέθνησκον ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὑπὲρ τῆς ἰδικῆς των ψυχῆς, ἐν ᾧ οὗτοι ἀποθνήσκουν ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὑπὲρ ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀγνωστων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ ἔθνος· δι' αὐτὸ ἂν δὲν ἄμιναν κατόπιν των πένθος καὶ δάκρυα καὶ ἔνδειαν, δὲν θὰ τοὺς ἐλυπούμην, θὰ τοὺς ἐμακάριζα· ἀφ' οὗ ὅπως ὅπως θὰ κλίση κανεὶς τὰ

μάτια του διατί να μὴν τὰ κλείσῃ δι' ἓνα σκοπόν, διὰ μίαν ιδέαν; ἀλλὰ δυστυχεῖς, φρικτὰ δυστυχεῖς θεωρῶ ἐκείνους οἱ ἄποιοι, ἐν ᾧ πηγαίνουσι ἄγωνισθεῖν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀποθνήσκουσι καὶ ἔδῳν, ἀνωφελῶς οἰβητοῖσι ἄφ' οὗ τοῖς ἴστο πεπρωμένοι να εἴδωσαν ἄσκοπον θάνατον δὲν ἀποθνήσκουσι τοῦλάχιστον ἐπὶ τῆς κλίνης των, ὑπὸ τὴν στέγην των, ἐν μέσῳ στοργῆς, ἀλλὰ μακρὰν ὄσων ἀγαπῶσιν, ὑπὸ ψυχρὰν σκητὴν, ὑπὸ τὰς σκαιῆς καὶ ἀδιαφόρους χεῖρας τοῦ πρώτου ἀγνώστου ὡςτις ἀντικαθιστᾷ τὴν μητέρα παρὰ τὴν ἐπιθαλάστιον κλίνην, καὶ ἀναχωροῦν ἀπὸ τὸν κόσμον ὡς νὰ τοῖς διώκουν!...

— Πῶς σὰς ἤλθαν αὐταὶ αἱ Οὐλίβεραι ἰδέαι; ἠρώτησεν ἡ οἰκοδέσποινα· μήπως εἶχατε κανένα ἰδικόν σας; ἐπιστραφον καὶ ἀπέθανε;

— Ὅχι, εἶπεν ὁ ἰατρός.
— Ἀλλά;... εἶπεν ὁ καθηγητής, πῶς;
— Ἄλλοτε εἶδα ἓνα τοιοῦτον ἀνωφελῆ θάνατον, ἀπῆντησεν ὁ ἰατρός, τόσον τραγικὸν μάλιστα ὡστε ἡ ἐντύπωσις του δὲν δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὴν μνήμην μου, ἂν καὶ παρήλθον ἐπτά ἔτη ἔκτοτε.

— Ἄ! ἀνεφώνησε περικαλλῆς καὶ αἰσθηματικῆ νεῦνις φίλη των μυθιστορημάτων καὶ τῶν δραματικῶν περιπετειῶν προσηλωσασα τοὺς βεμβιδίους αὐτῆς ὀφθαλμούς ἐπὶ τοῦ ἰατροῦ.

— Καὶ ποῦ συνέβη αὐτὸ ποῦ λέγετε; εἶπεν ἡ οἰκοδέσποινα.

— Ὡ, μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, εἰς τὴν Θράκην, πρὶν ἀποκατασταθῆ ἀκόμη εἰς Ἀθήνας, ἐπὶ τοῦ βωσοτουρικοῦ πολέμου.

— Ὡστε ὁ στρατιώτης δὲν ἦτον Ἕλληνας; εἶπε μετὰ προφανοῦς βανακουρίσεως ἡ μήτηρ τῆς νεάνιδος, πενητηκοντοῦτης γράϊα, σύννοος καὶ αἰγυγὴν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μένουσα.

— Ὅχι, ἦτο Ρῶσος.

— Τί σημαίνει ἐν ἴστο Ἕλληνας ἢ Ρῶσος; εἶπεν ὁ ἐκ Γερμανίας ἐλθὼν καθηγητής ἡ δυστυχία δὲν ἔχει ἐθνικότητα; ἡ λύπη ὅπως καὶ τὰ σύννεφα ἀνήκουν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

— Ἀλλὰ τί συνέβη; εἶπε μετ' ἀνυπομονησίας ἡ νεῦνις· διηλοῦμεν τόσῃν ὄραν περὶ ἐνὸς πράγματος τὸ ὅποιον οὔτε ξεύρομεν τί εἶνε.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ οἰκοδέσποινα, πῆτε μὰς δά, ἰατρός, ἐπὶ τέλους τί εἶδατε.

— Ἀφ' οὗ ἐπιμένετε εἶπεν ὁ ἰατρός, ἔστω. Καὶ ἤρχισεν οὕτω:

Ἀμῖαν ἡμέραν μερικοὶ ἄλιεῖς τῆς Μαύρης Θαλάσσης ἐν ᾧ διήρχοντο μετὰ τὴν λέμβον τῶν πλησίων ἐνὸς ἀποτόμου καὶ ἀγρίου βράχου ὁ ὅποιος ἐρριπτε τὴν μακρὰν σκίαν του εἰς τὰ πράσινα κύματα.

— Βρέ, παιδιὰ, εἶπεν εἰς ἐξ αὐτῶν, σὰν ἄλογο δὲν σὰς φρίνεται αὐτὸ 'κεῖ πᾶνω 'ς τὴν κορυφή;

Καὶ εἰδείκνε μετὰ τὴν χεῖρά του ὑψηλά.

— Ἀλήθεια, ἄλογο εἶνε.
— Σίματις εἶνε καὶ σελλωμένο!

Ἀφῆσαν τὰ κωπικὰ των καὶ παρετήρουν· πραγματικῶς ἐν σελλωμένον ἄλογον ἐστέκετο εἰς τὸ ἄκρον τοῦ πανυψηλοῦ ἐκείνου βράχου, ἔχον τὸν λακμόν του τετωμένον πρὸς τὸ πέλαγος ὡς νὰ ἐξήτει κῆτι τι εἰς τὸν ἀπέραντον πρὸ αὐτοῦ ὀρίζοντα τῆς ἀγριωπῆς θαλάσσης· οἱ λυτοὶ χαλινοὶ του ἐκρέμαντο εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου.

Οἱ ἄλιεῖς δὲν εἴξευραν τί νὰ φανταστοῦν. Τί ἐξήτει ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο ἀκατάβραχον τὸ ἄλογον; Τί εἶχε γείνει ὁ ἀναβάτης του; Ποῖος ἦτο; Μὴν εἶχε συμβῆ κανὲν δυστύχημα, κανὲν κακούρηγμα;

Αὐτὰ διαλογίζοντο ἔως ὅτου ἐφθισαν εἰς τὸν βαθὺν ὄρμον ὅπου ἦτο τὸ νγαλιάνι, δηλαδὴ δύο γέφυραι στεναὶ ὡς σανίδες στηριζόμεναι ἐπάνω εἰς πασσάλους καὶ προχωροῦσαι ἀπὸ τὴν παραλίαν εἰς πολὺ βάθος· ἡ μία ἦτο δεξιὰ καὶ ἡ ἄλλη ἀριστερὰ, ὡστε τὸ πλατὺ δίκτυον, τὸ ὅποιον ἐρριπτετο μεταξὺ αὐτῶν, περιελάμβανε τὴν θάλασσαν ὅλου σχεδὸν τοῦ ὄρμου.

Οἱ ἄλιεῖς ὄλην τὴν ἡμέραν εἶχαν δώσει τὸν νοῦν των εἰς τὸ ψάρευμα· ὡ, ἔχει καὶ αὐτὸ τὰς συγκινήσεις του ὅπως καὶ τὸ κυνήγι· ἀλλὰ τὴν νύκτα ὅταν ἐξηπλώθησαν μετὰ τὰς κάπας των, εἰς τὴν ἀκτὴν, τριγύρω εἰς τὴν φεγγοδοῦσαν πύραν των, τότε πάλιν ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν των τὸ μυστηριώδες ἄλογον τοῦ βράχου.

Τὴν ἐπαύριον πρῶτῃ πρῶτῇ ἡ λέμβος φορτωμένη διηυθύνθη εἰς τὴν Μήδειαν· ἀλλ' ἡ Μαύρη Θαλάσσα δὲν ἔχει γυναικίσιον μόνον τὸ ὄνομα ἀλλὰ καὶ τὸν χαρακτῆρα· ἐξαφνα δίχως αἰτίαν τὴν πιάνον τὰ νεῦρά της—μὲ συγχωροῦν αἱ κυρίαί, πάντοτε ἐξαιροῦνται αἱ παροῦσαι—γίνεται ἔξω φρενῶν· δὲν εὐχόμεναι εἰς κανένα νὰ δοκιμάσῃ τὸν θυμὸν της· οἱ δυστυχεῖς ἄλιεῖς καταληφθέντες, ἄνευ προειδοποιήσεως, ἀπὸ τὴν τρικυμίαν ἠναγκάσθησαν νὰ προσφύγουν εἰς τὸν πλησιέστερον ὄρμον, οὗτος δὲ ἦτο ἀκριβῶς παρὰ τὸν ὑψηλὸν βράχον ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχον εἶδει τὴν προτεραῖαν τὸν ἵππον. Ἐκεῖ, ἠναγκασμένοι νὰ περιμένουν ἔως ὅτου παύσῃ ὁ ἄνεμος, φυλακισμένοι μεταξὺ πελωρίων σκοπέλων, μὴ ἔχοντες τί νὰ κάμουν, ἀπεφάσισαν ἀπὸ πλῆξιν καὶ περιέργειαν ν' ἀναβοῦν ἀπὸ ἐν στενὸν καὶ ἀνωφελῆς μονοπάτι εἰς ἐπάνω εἰς τὸν βράχον.

Μετὰ κωπιδῶδη ἀναρρίχισιν εὐρέθησαν ἐπὶ μικροῦ ὀροπεδίου κεκαλυμμένου ὑπὸ ἀγρίας καὶ οὐλῆς βλαστήσεως.

Προχωρήσαντες ὀλίγον διὰ μέσου ἐρεικῶν καὶ σχολίων εἶδον ἐξαφνα ἐμπρὸς των τὸ ἄλογον, πελώριον ῥωσικὸν ἄλογον, φέρον εἰς τὴν βράχιν του σκευὴν ῥώστου ἵππεος· ἀλλὰ μόλις ἤκουσε βήματα καὶ συνομιλίας ἐτινάχθη μακρὰν διὰ φο-

βεροῦ πηδήματος καὶ παραδόξως χρεμετίζον ἐστάθη παρατηροῦν αὐτοῦ ἀπειλητικῶς.

Τὸ μυστήριον ἠύξαν· κῆτι ἔκτακτον συνέβαιεν ἐκεῖ, δίχως ἄλλο· τίς οἶδε ποίας σκητῆς μάρτυς εἶχε γείνει ὁ βράχος ἐκεῖνος. Ὅπως ἡ ἑπίς αὐτοῦ, ἡ θαλασσοδαρμένη, δὲν ἐπαναλαμβάνει ποτὲ τὰς ἀπελπιστικὰς κραυγὰς τῶν πνιγομένων τὰς ὑποίας τῆ φέρουν, τὰς τρικυμιώδεις νύκτας, τ' ἀφρισμένα κύματα ἀπὸ τὸ πέλαγος, ἐπίσης ἡ κορυφὴ του δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπικυλάθῃ, ἂν εἶχεν ἀκούσει, καμμίαν κρυγὴν ἡγωνιώδη δολοφονομένου, κανένα στεναγμὸν ψυχοφραγούτου.

Οἱ ἄλιεῖς ἰδόντες ὅτι τὸ ἄλογον εἶχεν ἀγριεῦσαι ἐκ τῆς μοναξίας ἐκεῖ ἐπάνω, καὶ ἐδυσπίσται, ἐκρύβθησαν εἰς θαμνώδεις ὑψώμα, καὶ διὰ μέσου τῶν θάμνων ἀφανεῖς, ἀκίνητοι, κρατοῦντες τὴν ἀναπνοὴν αὐτῶν, κατεσκόπευον.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς τὸ ἄλογον ἐπλησίασεν ἀργὰ ἀργὰ, κυττάζον τριγύρω, ὀσφραϊνόμενον τὸν ἀέρα· ἀλλ' εἶτε διότι ἦσαν μακρὰν οἱ ἄλιεῖς, εἶτε διότι ὁ ἄνεμος ἔπνεε πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν δὲν τοὺς ἐνόησε· ἔκαμιν, ἡσυχῶς, μικρὰν πρὸς τὰ ὀπίσω στροφὴν, καὶ διὰ μιᾶς ἤρχισε νὰ καλπάζῃ, ὡς ἐν ἵπποδρομίῳ, διατρέχον τὸν ἴδιον κύκλον, πῆριξ πράγματός τινος τὸ ὅποιον δὲν διεκρίνετο καλῶ ἀπὸ τὴν σκοπιὰν τῶν κρυφθέντων.

Εἰς ἀπὸ τοὺς ἄλιεῖς, ἐπροχώρησε, γυμνόπους, ἀκροποδητὴ, ἀθορύβως, πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ ἀφ' οὗ ἐστάθη μερικὰς στιγμὰς ἔκαμε ταχὺ καὶ ἐπανειλημμένον διὰ τῆς χεῖρός νεῦμα πρὸς τοὺς συντρόφους του νὰ πλησιάσουν. Οἱ ἄλλοι ἐπλησίασαν, ὁμοίως, καὶ τί εἶδον;

Εἰς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου ἔκειτο ἐκτάδην, ἀκίνητος, ἀνθρωπὸς τις, ῥώσος στρατιώτης, ὡς ἐφαίνετο ἀπὸ τὴν στολήν του· τὸ ἄλογον ἐστρέφετο τριγύρω του ἐνίοτε ἐσταμάτα, ἐπληττε διὰ τοῦ ποδὸς τὸ ἐδάφος, ἐξέβαλλε θλιβερὸν χρεμετισμὸν, ἐκίνει διὰ τῆς κεφαλῆς τὸν στρατιώτην, καὶ ἀνέμενε· ἀλλὰ βλέπον ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἐσηκόνετο ἐξηκολοῦθει τὴν περιστροφὴν του· μετ' ὀλίγον ἐπανήρχετο πλησίον του, ἔκυπτεν ἐπ' αὐτοῦ, ἀναπνέον ὀροβωδῶς διὰ τῶν ἐρυθρῶν καὶ δισσταλμένων ῥωθῶν του, παρακαλῶν γοερῶς αὐτὸν νὰ σηκωθῇ· ἀλλ' ὁ στρατιώτης δὲν ἤκουε, δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ...

Οἱ ἄλιεῖς παρετήρησαν ὅτι ὁ Ρῶσος ἦτο καταταματωμένος, καὶ ὡσφράνθησαν ὁσμήν πτώματος· ἀλλὰ δὲν ἐπλησίασαν περισσότερον ἢ ἀγριότης τῆς φύσεως, ὁ συννεφιώδης καὶ μολιβδίνος οὐρανός, ἡ ὀρυγὴ κατὰ τῆς τρικυμίας καθίσταν ἀκάμην τραγικώτερον τὸ θέαμα· αὐτοὶ δὲ οἱ τοσάκις ἰδόντες κατὰ πρόσωπον τὸν κίνδυνον, οἱ παλαιότερες νυθημερὸν πρὸς τὴν Μαύρην Θαλάσσαν, καὶ μὴ ὑποχωροῦντες πάντοτε, ἠσθάνθησαν δειλίαν ἐνώπιον τοῦ πτώματος ἐκείνου.

Κατέβησαν εἰς τὴν λέμβον των, καὶ πρὶν

ἐντελῶς κατευνασθῆ ἡ τρικυμία ἀπαμακρύνθησαν τοῦ ὄρμου ἐκ δεισιδαίμονος φόβου μὴ καταλάβῃ αὐτοῦς ἡ νύξ πλησίον τοῦ Ρῶσου νεκροῦ.

Ἄμα ἐφθισαν εἰς Μήδειαν τὴν νύκτα—Θαλασσοβραγμένοι, κινδυνεύσαντες νὰ πνιγοῦν εἰς τὸν ὄρμον—παρουσιάσθησαν εἰς τὸν διοικητὴν καὶ διηγήθησαν ὅσα εἶδαν· ἐγὼ τότε ἤμην ἐκεῖ ἰατρός, ὁ μόνος ἰατρός· μετὰ προσεκέλευσεν ὁ διοικητὴς κατασπευμένως τὰ μεσάνυκτα· μοὶ ἀνέθηκε νὰ μεταβῶ ἔμμε ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, μετὰ τινὰς ῥώστους στρατιώτας, εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔκειτο ὁ νεκρός, νὰ κάμω νεκροφίαν καὶ νὰ συντάξω ἐκθεσίαν.

Τὴν αὐγὴν πέντε στρατιῶται καὶ ἐγὼ ἐξεκινήσαμεν ἔφιπτοι διὰ ξηρᾶς· ὁ ὀδηγὸς ἡμῶν ἐπροπορεύετο πεζός, κρατῶν εἰς τὸν ἐναῶμον σκαπᾶννη καὶ εἰς τὸν ἄλλον πτόσον ὁ διοικητὴς εἶχε διατάξῃ τοὺς στρατιώτας νὰ μετοκομίσουν, ἂν ἦτο δυνατόν, τὸν νεκρὸν, εἰδεμὴ νὰ τὸν θάψουν ἐκεῖ.

Μετὰ πέντε ὄρας βασιανισμένης πορείας μέσα ἀπὸ στενὰ καὶ ἐλικοειδῆ καὶ ἀπόκρημα μονοπάτια, καὶ ἀκανθώδεις θάμνους καὶ βεμματαριαίς, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν βράχον.

Βαρεῖα ὀσμὴ πτώματος μὲς εἰδοποίησε ποῦ ἔκειτο ὁ στρατιώτης· ἦτο φοβερός ἰδεῖν! οἱ πόδες του εἶχον πρησθῆ ὡς ἄσχοι· ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του εἶχε φύγει ἡ σὰρξ· ἐφαίνοντο τὰ κόκκαλα· τὸ κρανίον ἐμόρφάζε φρικωδῶς· εἶχε μείνει ἐκτεθειμένος εἰς τὸν ἥλιον τῆς ἡμέρας, εἰς τὴν ὑγρασίαν τῆς νυκτὸς τρία ἢ τέσσαρα ἡμεροῦνται.

Ἐπερὶ τραῦμα διαμπερές, ἐξοδημένον, κατὰ τὴν νεφρικὴν χώραν· ἡ σφαῖρα εἶχεν ἐξέλθει ὀλίγον ἀνωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ· τέλμα μαύρου αἵματος ἐξετείνεται ὑπ' αὐτόν. Θελήσας νὰ ἐξεκριβώσω τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς θανατηφόρου βολῆς ἐζήτησα, τυχαίως, μίαν σφαῖραν Βέρδαμ παράτινος στρατιώτου καὶ μετ' ἄκραν ἐκπληξίν μου εἶδα ὅτι προσηρμόζετο ἀκριβῶς εἰς τὸ τραῦμα.

Ἐν τῷ μεταξὺ δύο στρατιῶται εἶχον συλλάβει, ὅχι χωρὶς δυσκολίαν, τὸ ἄλογον τοῦ νεκροῦ· τὸ δυστυχῆς, ἐφρίνετο τόσον λυπημένον, τόσον καταβεβλημένον!... Εἶχε πεισθῆ, φρίνεται, πλέον ὅτι ἀπέθανεν ὁ κύριός του· ὁ θλιβερός χρεμετισμὸς του ὠμοιάζε πρὸς Ὁρῆνον. Εἶχα ἀκούσει πολλὰ περὶ τῶν ῥωσικῶν ἵππων, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐφραναζόμην ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ φθάσῃ εἰς τόσον βαθμὸν ἡ νοσηρότης καὶ ἡ εὐαισθησία ἐνὸς ἀλόγου!...

Τὸ σῶμα τοῦ στρατιώτου ἦτο εἰς ἀποσύμβουον οἰσώληκες εἶχον ἤδη ἀρχίσει τὴν ἀπαισίαν εὐωχίαν των. Ἦτο λοιπὸν ἀδύνατον νὰ μετακομισθῆ, ἔπρεπε νὰ ταφῆ ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ βράχου· οἱ στρατιῶται ἐσκαψαν ἀβαθὴ τάφον ἐπὶ τοῦ λεπτογείου ἐδάφους, μεταξὺ δύο πετρῶν· εἶχαν,

άπαθώς, έκδύσει τον νεκρόν είχαν εκβάλει τον μανδύαν, την ζώνην, τας άρβύλας, τόν χιτώνιον, την σκελίαν, τον υποδήτην καθημαγμένα όλα, μικρόν όστείμεν σταυρόν, άνηρημένον από του λαιμού του, έλαβον και τόν εκεί έρριμμένον πελίκιον και έδεσαν πάντα εις δέμα. Ο ύβρανός ήτο σκεπασμένος με κατάμαυρα νέφη, ήστραπτεν εις τόν όρίζοντα, ήρχισε να ψιχαλιζή οι στρατιώται σπεύδοντες ν' αναχωρήσουν έρριψαν τόν είδεχθή έκείνον άνθρώπινον όγκον εις τόν μικρόν λάκκον τόν έσπέπασαν δι' όλίγου χύματος, και... έτελείωσεν ο ένταφιασμός.

Τό άλογον ίδόν ότι οι στρατιώται παρέλαβον μεθ' έκουτών τή ένδύματα και τά όπλα του φονευθέντος πρηκλούθησεν άνευ άντιτάσεως, μη θέλον να έγκαταλίπη ότι ύπελείπετο πλέον από τόν κρόνον του.

Ήντύπων μου έκαμεν ότι έκτός του αίματος τό όποιον είχε σωρευθή κάτω από τό σώμα του στρατιώτου δύο τρία άλλα μέρη ήσαν αίματωμένα εκάι πλησίον ως να είχε κυλισθή επ' αυτών ο τραυματίας πριν πέση εις τήν θέσιν όπου εύρέθη νεκρός...

Δέν θά λησμονήσω ποτέ πώς έπεστρέψαμεν. Εις στρατιώτης εκράτει έμπρός τό νεκρόν δέμα. Άλλος εκράτει από του χαλινού τό όρφανόν άλογον, τό όποιον έβάδιζε με κυκυψίν κερφαλήν, κρεμάμενον χείλος, τά ότα έχον προς τά όπίσω, με δυσκάμπτους κνήμας, κατίσχνους και έξεχούσας πλευράς εκ τής θλίψεως και τής νηστείας.

Ο διοικητής μαθών ότι ή μόνη πλησίον προς τόν βράχον εκείνον πόλις—τέσσαρας ώρας απέχουσα,—ήτο ή Στράντζα, έπεμψε προς τόν εκεί στρατιωτικόν άρχηγόν έγγραφον έκθέτον τήν εύρεσιν και τήν ταφήν του νεκρού στρατιώτου, και μετάφρασιν εις τό βωσικόν τής Ιατροδικαστικής μου εκθέσεως. "Ότε ήνοιχθη τό αίματωμένον δέμα, έν τώ θυλακίω του υποδήτου εύρέθη έν μακκερίδιον και μία έπιστολή, κηλίδας αίματος φέρουσα.

"Ότε ανεγίνωσκεν αύτήν ο λοχίας, ο διοικητής μήθέλων να φανή συγκινούμενος άπειμακρύνθη, αλλά πολλοί στρατιώται έδάκρυσαν.

"Ητο έπιστολή τής μητρός και τής μηνηστής του του στρατιώτου. έξήτησά μετάφρασιν αύτης. Ίδού περίπου τί περιείχε.

«Άγαπητό μου παιδί, Βάνια μου, τήν έλαβα τήν ποθητή σου γραφή και τήν έφίλησα χιλιαισφοραίς. "Αχ ν' ήξερες, παιδί μου, πόσο νοιώθω τό χωρισμό σου όσο να πάρω γράμμα σου είμαι άρρωστη από τή λαχτάρα μου. Γιατί μία μάνα σαν έχω τό παιδί της σε ξένους και μακρινούς τόπους, μέσα 'ς τόν πόλεμο και 'ς τήν φωτιά, τό μακλό της δουλεύει 'μέρα νύχτα και βάζει με τό νού της λυπητερά πράγματα. Έδώ λένε, πώς

έτελείωσε ο πόλεμος; ο Θεός να δώσει, Παναγία μου, γιατί φθάνει να μου γυρίσης γερός, να σε νοιώσω 'ς τήν άγκαλιά μου, να φιλήσω τό ώμορφο πρόσωπό σου, και όλα, όλα τά ξεχνά, Βάνια, μου, περιστέρι μου. "Όταν έχης καμμία λυπηνη μή λυπησαι πολύ, παιδί μου, βάζε με τόν νού σου τήν καύμένη τήν γρηά τήν μανούλα σου που σ' έχει μονάκριβο. Τό χωράφι μας μένει έτσι ως και αύτή ή γή μας έσίνα περιμένει να ζωντανέψη, να βγάλη καρπό. Πάτε θάρησι; Φοδούμαι μην πεθάνω, χωρίς να σε ξανακιδώ και πάγω καρδιασμένη 'ς τόν "Αδη.

Σέ φιλω, πολύ, πολύ, ή γρηά μάνα σου.»

Μέσα ει; τήν ιδίαν έπιστολήν, τώ έγγραφε και ή μνηστή του.

«Βάνια μου, νύχτα μέρα σε περιμένω κάθε βράδυ άμα βσιπέψη ο ήλιος πηγαίνω 'ς τή μουριά εκάι που χωρισθήκαμε όταν κρατούσες τ'άλογο απ' τό χαλινάρι. Τώρα που έτελείωσε ο πόλεμος είμαι όλη χαρά. Έξαφνα θά μου βρησι! Κακέ! τό λές μ' ένα παραπόνο πώς τό τάγμα σας δέν μπήκε διόλου 'ς τή φωτιά, σαν να ήθελες να πάθης τίποτε. μα εγώ ήμουν πάντα ήσυχη. ο σταυρός που σου κρέμασα 'ς τό λαιμό σου τήν ώρα που έφρυγες. Οκ σ' εύόλαγε από τά βόλια του έχθρού.»

"Αλλ' αν τόν έφύλαξεν από τή τουρκική βόλια, εις τά όποια δέν είχαν εκτελή, δέν τόν έφύλαξε και από τά βωσικά ο κοκαλένιος σταυρός; γενομένων ανακρίσεων έν Στράντζα επί τή βάσει τής εκθέσεώς μου ότι έφονεύθη υπό βολής Βέρδαμ. άνεκαλύφθη ότι φονεύς ήτο ο σιτιστής τής ήλης. ο Βάνιας είχε παίξει ήμέρας τινες πρό του φόνου χαρτιά με τόν σιτιστήν, είχε δε τήν τύχην, φρικώδη τύχην, να κερδίση διακόσια ρούβλια, αλλά να χάση τήν ζωήν του. Ο σιτιστής όφείλων να πληρώση εις διαφόρους προμηθευτάς τά χρήματα εκείνα, εκτεθειμένος εις ατιμίαν και φοβερήν ποιήν αντί να φονεύση εαυτόν έθεώρησεν άπλούστερον να φονεύση τόν Βάνιαν και ανακτήση τά ρούβλια. προς τούτο είχαν εξέλθει προς τήν θάλασσαν εις μακρόν περίπατον μετά του θύματος του, όπως συνείθιζον οι βώσοι στρατιώται δια να ξεμουδιάζουν τ'άλογά των... είχε λάβει όλα τά μέτρα του να μη τούς ίδη κανείς αναχωρούντας μαζί. είχαν έλπίζει ότι αι ύπόνοιαι περί του φόνου θα επέβάρουν τους "Ελληνας κατοίκους. ότι θ' απέπλανζτο ή άνακρίσις; άλλ' έτσι δικής όφθαλμός αν δέν ήμιλούν τή στόματα των δολοφονουμένων ήμιλούν αι πληγαί των. Τήν πρώτην κατ' αυτού μαρτυρίαν κατέθηκεν ή βολή του. είτα άνευρέθησαν επ' αυτού τά ρούβλια, έν τέλει ώμολόγησε τήν πράξιν του, κατεδικάσθη εις θάνατον καθήρηθη, και έτουφεκίσθη.

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΕΝ ΕΤΕΙ 1836

Συνέχεια και τέλος 'δε προηγούμε. φύλλον.

"Αλλά τί ήτο ο στιγμιαιός και δικαίος εκείνος θάνατος του κακούργου προς τόν μακρόν, και άδικον και επώθιον του θύματος του;

Πολλάκις έροίγησα φανταζόμενος ποίαν άνεκαδηγήτον άγωνίαν θα ύπέστη. "Όταν ήσθάνθη αίφνης εις τό σώμα του τήν δολοφόρον σφαιραν, από τόν πόνον, φαίνεται, διηύθυνε τόν έππον του προς τήν κορυφήν εκείνην, όπου κατέπεσε μη δυνάμενος να κρατηθή. και έμεινε ζωντανός, δύο ή τρεις ήμέρας, ως έδεικνυε τό τραυμά του!... Φανταστήτε ποίας στιγμάς διήλθεν έξηλωμένος εκάι ήμέραν και νύχτα, έν μέσω τής τρομακτικής εκείνης μοναξιάς, τής εγκαταλείψεως όλου του κόσμου, αισθανόμενος μόνον ύπέρ τήν κεφαλήν του τήν θερμήν αναπνοήν του άλλου του!... Ο νούς του έτρεχε μακράν, πολύ μακράν, εις τό χωρίον του, εις τήν Ισμπά των. Έβλεπε τήν άρραβωνιστικήν του, τήν μητέρα του τόν έπερίμεναν με άνυπομονησίαν ίσως τήν στιγμήν εκείνην είχε φθάσει ή τελευταία του έπιστολή και ήσαν τρελλαί από τήν χαράν των-αι ταλαιπωροί! και όμως δέν θα τόν ξανακιδούν ποτέ πλέον, ποτέ. Μίαν ήμέραν εξαφνα θα ταις είπουν: ο Βάνιας απέθανε. τί όλοσυρμοί! ή μητέρα του δέν θα βκαστάξη, θ' αποθάνη. ή άρραβωνιστική του θα κλαύση πολύ, θα φορίση μαύρα... αλλά θα μείνη πιστή ή θα τόν λησμονήση και θα πάρη άλλον; και ίσως εξέπνευσεν με αύτήν τήν άμφιβολίαν, ή όποια καθίστα φρικωδέστεραν τήν άγωνίαν του.

Και τώρα δέν μου λέγετε, έξηκολούθησεν ο Ιατρός μετά μικράν σιγήν, ποίον ώφίλησεν ο θάνατος αυτού του στρατιώτου; Κανένα. αν ήρπαζε τήν κεφαλήν του καμμία τουρκική βόμβα, εις τήν όρμήν τής μάχης, θα έλεγαι: απέθανε ύπέρ τής Πατρίδος του, ύπέρ μιας ιδέας, μεγάλης ή μικράς άδιάφορον. άλλά σφίγγεται ή καρδιά μου όταν συλλογίζομαι ότι έρρίφθη έντός λάκκου και έσκεπάσθη με χώμα ως ψωφικαίον, χωρίς εύχήν, χωρίς σταυρόν, επάνω εις ένα έρημον βράχον, μακράν τής Πατρίδος του, διατί; Διά τίποτε, άνωφελαίς. Δέν μου φαίνεται να υπάρχη σκληρότερος θάνατος!

Τάς τελευταίας λέξεις του Ιατρού διέκοψαν όξεις λυγμοί. πάντες έστράφησαν μετ' εκπλήξεως και είλον κλαίουσιν τήν μητέρα τής βωμαντικής νεάνιδος, τήν σκυθρωπήν γραίαν. πρό Ικανών στιγμών έρρεον σιωπηλώς τά δάκρυα αύτης, αλλά δέν ήδυνήθη να κρατήση αυτά πλέον και έξερράγησαν.

"Εν ώ ήκουε τήν διήγησιν του Ιατρού, ή δυστυχής μητηρ άνελογίζετο με σπαραγμόν τόν υίόν της. Κανείς δέν τώ είχε συλλογισθή: ήτο στρατιώτης; εις τά σύνορα...

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΑΝΗΣ.

"Η γώρα έξηκολούθει μεν ούσα εξ ίσου ώρατα, αλλά δέν είχομεν πλέον τήν θελακικήν προς τό πέλαγος θέαν. Ίππεύομεν υπό τήν σκιάν ευόδμων δένδρων, κατ' τήν κλιτήν βράχου άποκρήμνου υπερκειμένου ήμων επί μακράν όδόν. "Ανωθεν εκ τής κορυφής κατένευον κυμαινόμενοι θάμνοι, ών οι κλάδοι έστιλθον υπό τόν ήλιον φωτεινοί και χρυσοί. κατ' των έρυθρών του βράχου πλευρών υπέστιλθον μελαναί ταινίαι υδάτων καταρρεόντων, άλλ'αχού δε πολύυδροι πηγαί άνέβρουον κρουνηδόν και καταρρήγγυντο ότε μεν ώς μικροί ρύακες, ότε δε ως πυργούφεις καταρράκται. ένθα ήδύνατο να ριζωθή χόρτο, τι, έξήπλου τούς κορύμβους του. ένθα αι φαλάκραι ήσαν υπεράγαν απότομοι προήρχοντο αναρριχώμενοι εκ πολλής άποστάσεως αι περιπλοκάδες και περιεδινούντο εις ώραίας στεφάνας, επί δε των κινδυνωδεστάτων θέσεων έθαλλεν άμέριμνος ο παχύφυλλος κάκτος. "Από δε του έτέρου μέρους ότε μεν έχαινε τό βράχρον, ότε δε εξετεινέτο εύφορος γή μέγρι του όρόμου. Μετ' ου πολύ έθρόουν σχεδόν δια των χειρών έφικται, παρά τό λίθινον περίφραγμα τής όδοϋ, αι κορυφαί γιγνταιών δένδρων καταβαινόντων εις βάθος προκαλούν τόν ίλιγγον, ένθα έβλάστανον σκοτεινοπράσινοι οι κλάδοι αυτών. Διά τής φαντασίας μου κατήλθον μετά κόπου εις τά βάθη και ανεπαύθη έν τή δροσερά του δάσους σκι'α παρά τόν βρυσσοκεπή βράχον και ήκουσα άνωθέν μου επί τής λεωφόρου ήχούντα τόν κρότον των όπλών των ίππων και τας φωνάς των διαβατών. "Επειτα εξέπληξον ήμάς πάλιν τοπειά έν οις επί βώλου εύφόρου εινργάζετο ή ανθρωπίνη φιλοπονία, έν οις παικιλόχροοι άγροτικοί οίκισκοι ήσαν έμπεφωλεμένοι έντός των σχισμάδων των βράχων, φέροντες επί των στεγών πλουσίαν πρασιάν άνθέων. "Ανωθεν καθέωρα ο όφθαλμός παράδεισον άνθουσών πορτοκαλεών, λεμονεών και άμυγδαλών. "Αμπελώνες εκάλυπτον τους λίθους του κρηπιδώματος επ' ου έθιμελειούτο ή όδός ήν διεβαίνομεν άνέτως, αι δε τελευταίαι ανώταται αυτών έλικες άστοχάστως άνερριχώντο μέχρι των όχετών του περιφράγματος και εκάμπτοντο υπό τά πατήματα των ήμετέρων ίππων. "Ότε δε τό βλέμμα κατηθύνετο μακράν, άπήντα τόν όρισειδώς κολπούμενον αίγιαλόν και τας ήπειρωτικάς άλλεις επί τής άντικειμένης παραλίας.

"Ω Κέρκυρα, Κέρκυρα! βεβαίως συ πρώτη έγέννησας παρά τοίς βροτοίς τήν ιδέαν των νήσων των Μακάρων, και μόλις άργότερον τυφλωθέντες οι άνθρωποι ανεξήτησαν τας εύλογημένες νήσους πέραν των ήρακλείων στηλών. "Ω! αν ή γή των

Εδώλα, πολυμέριμα τανά του χέρι έσπούσε,
Μά τ' άλλο πύργο σήκωνε για να μάς δώση "Ωρα.
Ελάπετε, δέν έπίστευε στα έλλαλα εκείνος
Και είχε χέρι χριστιανού αλήθεια δ' "Ελγίνος...

Γ'

Αιώνας ήταν ο θαυλός του "Ηροστράτου μόνος,
Και να του δώση σύντροφο δέν εύρισκεν ο χρόνος.
Μά έρι δέν ήμπόρεσε ούτε ο καιρός να κάνη,
"Ο Σύλλας και οι Χριστιανοί, φωτιά και Μουσουλμάνοι,
"Ένας Σκωτσέζος τώκανε κ' έγχερίμισεν εκείνα
Που είχε περιφάνεια του ο κόσμος και στολή του,
Που του Φειδία έγλυψε το χέρι με άκτινα,
Και το θαυλό συντρόφεψα το γύρτικο αφυρί του!

Δ'

Πάλτε φωτιά και κάψι το δέν είν' αυτό βολύγι.
Του Γ'ούλα είν' τ' άργύρεα, κατέρρα μοιρολόγι.
Έγραμίστε το δέν έγραμ άνάγκη να τ' άκούμε!
Δέν τόν έχνούμε, κί' άν χαθή, το φίλημα το κλάνο!
Οκροφός ο μωρός μ' αυτό πώς θά τόν θυμηθούμε!
"Οσάν να μη πηγαίνουμε στον Παρθενώνα επάνω,
"Οσάν να μη κτεράζουμε εις το άίτωμά του
Γραμμένο με το χέρι του τ' άνέρ' δνομά του.
Κάθε σπασμένο μάρμαρο στ' άίτωμα εκείνο
"Ντροπή, φωνάζει, στη Φραγκιά, κατέρρα στον "Ελγίνο!
"Α, ή άθανασία του αιώνα θά τήση.
Στόν Παρθενώνα στήθηκε και δέν μπορεί να σθάση.
Θά μείνη τ' δνομά του εκεί στο κλί το Φειδία,
Σίν τ' δνομα του Σατανά στη Βίβλο τήν άγια!

Κατά τόν "Ιούλιον τοῦ 1883.

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

"Εν τινι αναγνώσματι, όπερ έποίησεν έν τῷ
Λονδινείῳ Συλλόγῳ ὁ "Ιωάννης Λάμπουκ, ὁ
γράφας τήν σπουδαϊκάντην περί μυρμηκῶν μονογραφίαν,
ἥς βροχέϊαν περίληψιν ἐδημοσίευσεν ἡ «"Ε-
στία», ανέπτυξεν εἰς τοὺς ἀκροτάς του τὸν λόγον, δι'
ὃν κατὰ προτίμησιν ἐμαλέτησε τὰ ἥθη τῶν μυρμηκῶν.
οὗτος δ' εἶναι ὅτι έν τῷ βίῳ τῶν ἐντόμων ἐκείνων πα-
ρατηροῦνται τὰ αὐτὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα παρατηροῦνται
καί έν ταῖς κοινωνίαις τῶν ἀνθρώπων. "Ο βλέπων
πῶς αἱ κοινότητες τῶν μυρμηκῶν ζῶσιν εὐτάκτως
καί εὐκόσμως, πῶς τρέφουσι τὰ μικρά των, πῶς πε-
ριποιῶνται τοὺς νοσοῦντας καί τοὺς ἀδυνάτους, πῶς
συλλαμβάνουσιν αἰχμηλάτους καί τοὺς βιάζουσι νά
δουλεύωσι τῶς μικράς, πῶς διορῶντουσιν ὑπογεῖους
σύριγγας, πῶς οἰκοδομοῦσι κατοικίας καί χαρατ-
τουσιν ὁδοὺς, πεῖθεται ὅτι οἱ μύρμηκες δέν στεροῦνται
φρονήσεως. "Η δὲ διαφορὰ τῆς νοημοσύνης αὐτῶν ἀπὸ
τῆς τοῦ ἀνθρώπου δέν εἶναι ἀπόλυτος, ἀλλὰ μόνον
κατὰ βαθμῶς τινὰς διαφέρει.

"Ο ἀριστος τρόπος τῆς παρατηρήσεως τῶν ἠθῶν
τῶν μυρμηκῶν εἶναι ὁ ἀπλούστατος ὁ Λάμπουκ ἐπι-
μακρῶν χρόνον ἐποιεῖτο χοῦσιν πρὸς τοῦτο δύο ὑα-
λίνας πλάκων ἐπέστρωσε τήν κάτω πλάκα με χῶμα
καί ἐπέθετε τήν ἑτέραν, οὐχί ἀκριβῶς προσαρμῶζων,
ἀλλ' εἰς τρόπον, ὥστε νά μὴν ἔχωρος, ὅπως κινῶνται
ἐλευθέρως οἱ μύρμηκες. Κοινῶς ἐπισταθετο, ὅτι αἱ ἐρ-
γάτιδες μύρμηκες ζῶσιν ὀλίγας μόνον ἑβδομάδας, αἱ
δὲ βασίλισσαι έν ἡ δύο ἔτη τὸ πολὺ. "Ο Λάμπουκ

ὁμως διετήρησεν ἐργάτιδας ἐπὶ ἑπτὰ ἔλα ἔτη καί βα-
σιλίσσας ἐπὶ δώδεκα. "Αλλὰ τὰ ἄρρενα τῶν μυρμη-
κῶν ζῶσιν ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων.

"Αξία παρατηρήσεως εἶναι ἡ φιλόστοργος μέ-
ριμνα, ἣν οἱ μύρμηκες καταβάλλουσι πρὸς περιουλι-
ψιν τῶν νεογνῶν, κατὰ τήν ἐκκλίψιν αὐτῶν. "Οταν
συμβαίνουσιν ἀτυχήματα, εἶναι θαυμασικὴ ἡ φιλό-
στωπος ἀφοσίωσις τῶν μυρμηκῶν τῆς κοινότητος πρὸς
τοὺς παθόντας ὡς τῶν ἀκρωτηριαζομένων περι-
ποιῶνται μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας. "Ο Λάμπουκ εἶ-
δε νά νοσηλεύωσιν οἱ μύρμηκες ἐπὶ πέντε μῆνας
ἓνα ἠκρωτηριασμένον.

Κατὰ τινὰ σημεῖωσιν δημοσιευθεῖσαν έν τινι
τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ «"Ge-
nie civil», ἡ ταχύτης τοῦ δρόμου τῶν κελῶς ἡση-
μένων ταχυδρομικῶν περισσοτέρων ποικίλλει πάντοτε,
ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως, ἣν διατρέχουσιν. "Η ἀπὸ
Παρισίων εἰς Βεροσλίας ἀπόστασις εἶναι 20 χιλιομέ-
τρων τῷ 1873 αἱ ταχυδρομικαὶ περισσοτεραὶ ἐκδίδον
εἰς Παρισίους τὰς περιλήψεις τῶν πρῶτικῶν τῶν συ-
νεδριάσεων τῆς "Εθνοσυνελεύσεως, ἥτις συνήρχετο εἰς
Βεροσλίαν, έντός 10 λεπτῶν, ἥτοι διέτρεχον δύο
χιλιόμετρα κατὰ λεπτόν. "Επίσης ταχέως διήνυσαν
ταχυδρομικαὶ περισσοτεραὶ τήν ἀπὸ Δούβρου εἰς Λονδί-
νον ἑδῶν ἀπέχουσι δ' αἱ πόλεις αὐταὶ ἀλλήλων 143
χιλιόμετρα κατ' εὐθείαν γραμμὴν. "Απὸ Παρισίων εἰς
Μουλέν (290 χιλιόμετρα) ἡ ταχύτης τῶν περισσοτέρων
ἦτο 1600 μέχρι 1700 μέτρων κατὰ λεπτόν. Οἱ ἀ-
ριθμοὶ ὁμως οὗτοι ἐμφαίνουσι τὸν ἀνώτατον ἔρον τῆς
ταχύτητος ἡ δὲ συνήθης ταχύτης, ὅταν ἡ ἀπόστασις
εἶνε μικροτέρα τῶν πεντακοσίων χιλιομέτρων, δέν ὑ-
περβαίνει τὰ χίλια μέτρα κατὰ λεπτόν έν εὐθείᾳ καί
τὰ 600 μέχρι 700 έν κακοκαιρίᾳ. Κατὰ τήν ἀν-
λογίαν ταύτην, λαμβανομένης ὡς βάσεως τῆς ταχύτητος
ἐνός χιλιομέτρου κατὰ λεπτόν, αἱ ταχυδρομικαὶ περισσο-
τεραὶ δύνανται νά διανύσωσι τήν ἀπὸ "Αθηνῶν εἰς Λάρισαν
ἀπόστασιν εἰς τρεῖς καί ἡμίσειαν ὥρας καί τήν ἀπὸ
"Αθηνῶν εἰς Καλάμας εἰς τρεῖς περίπου ὥρας.

"Η γηραιωτάτη τῶν ἀκακῶν έν Ἐυρώπῃ εὕρισκε-
ται έν τῷ φυτοκομείῳ τῶν Παρισίων. Τὸ δένδρον
τοῦτο εἶνε τὸ πρῶτον ἐξ "Αμερικῆς εἰσαχθὲν καί ἐ-
φυτεύθη τῷ 1645. Πρὸ τινος ἐκλήιδευσαν τοὺς ἀνω-
τέρους κλάδους του, οἵτινες ἤρχισαν νά ξηραίνωνται,
καί ἤδη φαίνεται πάλιν ἀκμαιότατον.

"Ανεκαλύφθησαν ἐσχάτως μεγάλα στρώματα χρυ-
σοφόρα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ "Αμούρ,
τήν ὁποίαν κατέχει ἡ Κίνα. Οἱ Ρῶσοι εἰσὶ κύριοι
τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἐξ ἧς ἀπολαμβάνουσι κατ' ἔτος
περὶ τὰ 150, 000, 000 φράγκων.

"Ιεραπόστολος "Αγγλος προσκαλεῖται ὑπὸ οἰκογε-
νεῖας εἰς ἑσπερίδα. Αἱ θυγατέρες τοῦ οὐλοδеспότου πα-
ρουσιάζονται ν τ α κ ο λ τ ε. "Ο πατήρ θέλων νά κολάσῃ
ὀλίγον τὸ πρῶγμα ὑπομιμνήσκει τὸν κατάρτατο συμμόν.
— "Α, δέν σημαίνει τίποτε, λέγει ὁ Ιεραπόστολος.
"Εγὼ ἔζησα τέσσαρα ἔτη μεταξὺ τῶν ἀγρίων.